

**Strategia**  
**Obszaru Rozwoju Społeczno – Gospodarczego**  
**Powiatu Rypińskiego**

Załącznik nr 1



Gmina Miasta Rypin  
Gmina Brzuze  
Gmina Rogowo  
Gmina Rypin  
Gmina Skrwilno  
Gmina Wapielsk

## Spis treści

Tabela 1. Najwięksi pracodawcy prywatni.....	3
Tabela 2. Ankieta dla Przedsiębiorcy.....	4
Tabela 3. Pomoc społeczna .....	7
Tabela 4. Potrzeby rozwoju edukacji przedszkolnej na ORSG Powiatu Rypińskiego.....	10
Tabela 5. Potrzeby edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych .....	12
Tabela 6. Potrzeby edukacyjne na poziomie ponadgimnazjalnym w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych .....	17
Tabela 7. Potrzeby w zakresie rozwoju kształcenia zawodowego.....	20
Tabela 8. Oferta i potrzeby w zakresie doradztwa edukacyjno - zawodowego .....	22
Tabela 9. Stan techniczny oraz potrzeby w zakresie odnowy infrastruktury instytucji kultury .....	24
Tabela 10. Zestawienie dróg gminnych wymagających pilnych remontów.....	27
Tabela 11. Gospodarka wodno – ściekowa na terenie ORSG Powiatu Rypińskiego .....	29
Tabela 12. Budynki użyteczności publicznej na terenie ORSG Powiatu Rypińskiego.....	33
Tabela 13. Stan zabudowy wielorodzinnej na ORSG Powiatu Rypińskiego .....	35
Tabela 14. Plan finansowy realizacji projektów EFRR z listy podstawowej.....	36
Tabela 15. Plan finansowy realizacji projektów EFS z listy podstawowej .....	38

**Tabela 1. Najwięksi pracodawcy prywatni**

Jednostka terytorialna	Najwięksi pracodawcy	Branża
Brzuze	WITKO w Ostrowitem	Produkcja wyrobów z drutu
	LEWTECH Wolff i Wspólnicy Sp. J. Ostrowite	Produkcja urządzeń przemysłowych i konstrukcji stalowych
	Zakład Produkcji Ciastek AGATKA	Spożywcza
	Firma Roland 1 Józef Kropkowski w Brzuzem	Produkcja wyrobów z drutu
	Gminna Spółdzielnia SCH w Brzuzem	Spożywcza
	Zakład wyrobów z drutu w Kleszczynie	Produkcja wyrobów z drutu
Rogowo	Zakład Przetwórstwa Mięsnego – Krzysztof Wrzosek	Spożywcza
	Zakład Przetwórstwa Mięsnego w Sosnowie	Spożywcza
	Hodowla Bylin „KOCK” - Mark Kock	Produkcja roślin i nasion
	Handel Artykułami Rolno-Przemysłowymi – Adam Komorowski	Rolno-przemysłowa
	Zakład Usługowo-Handlowy – B.S. Piórkowscy	Usługowo-handlowa
	Spółka Cywilna Małgorzata i Andrzej Wawreniuk	Spożywcza
	P.P.H. MAWO SP. J. Marek Borowski, Stanisław Elwartowski, Nadróż	Produkcja kołnierzy stalowych do rur
Rypin (m.)	Kaufman Sp. z o.o.	Produkcja wizualnych reklam przestrzennych
	REJS Sp. z o.o.	Meblarska
	Damix Sp. z o.o.	Producent wyposażenia sklepów, ogrodzeń panelowych, usługi galwaniczne
	ROTR Spółdzielnia Mleczarska	Spożywcza
	P.P.H.U PROTECH Sp. Z o.o.	Galwanotechniczna
	Kujawsko- Dobrzyńska Spółdzielnia Handlowa	Handlowa
	Hadepol Flexo Sp. Z o.o.	Dystrybutor opakowań foliowych
	Piekarnia i Cukiernia PATI	Spożywcza
Rypin (w.)	P.P.H. „EMIX” w Rusinowie	Spożywcza
	P.P.H.U ZALMET W.M.P. Zaleśkiewicz w Rusinowie	Produkcja dużych zbiorników na gaz, regeneracja i legalizacja butli gazowych
	GASPOL S.A. w Starorypinie	Składowanie i dystrybucja gazu płynnego
	Jerzy Kuczmański TRIMCO, Trimex Sp. z o.o. w Mariankach	Metalowa
	AGMET w Mariankach	Usługi cynkowania galwanicznego
	PLASTMET Ławy	Produkcja akcesoriów pogrzebowych
Skrwilno	Tartak Szczawno	Drzewno – meblarska
	Tartak Okalewo	Drzewno – meblarska
	Tartak Bogdan Manelski Urszulewo	Drzewno – meblarska
	Sieć sklepów spożywczych i przemysłowych	Spożywczo-przemysłowa
	Zakład Przetwórstwa Mięsnego D.K. Żbikowscy	Spożywcza
	Sławomir Klewicki Zakład Piekarniczy w Skrwilnie	Spożywcza
Wapielsk	Firma Handlowa SZAL-BUD Mirosław Ługowski	Budowlana
	Piekarnia w Radzikach Dużych	Spożywcza
	Zakład Kruszyw KAMAL w Radzikach Dużych	Budowlana
	Gospodarstwa rolne w Ruszkowie i Kielpinach	Rolna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin

**Tabela 2. Ankieta dla Przedsiębiorcy**

## ANKIETA PRZEDSIĘBIORCY DLA POWIATU RYPIŃSKIEGO

Szanowni Państwo!

Prosimy o udzielenie odpowiedzi na pytania z poniższej ankiety nt. aktualnej sytuacji Waszych przedsiębiorstw. Ankieta jest całkowicie anonimowa. Wyniki ankiety będą gromadzone i wykorzystywane przez firmę Grant Thornton w celu opracowywania Strategii Rozwoju Obszaru Społeczno - Gospodarczego powiatu rypińskiego.

Wypełnienie ankiety zajmie kilka minut, a zebrane informacje ułatwią nam zaplanowanie działań prowadzących do poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

1. Na terenie jakiej gminy firma działa?

- Brzuze
- Rogowo
- Rypin - gmina miejska
- Rypin - gmina wiejska
- Skrwilno
- Wąpielsk

2. Jaka jest skala zatrudnienia?

- samozatrudnienie
- mniej niż 10 pracowników
- od 10 do mniej niż 50 pracowników
- od 50 do mniej niż 250 pracowników
- powyżej 250 pracowników

3. W którym roku firma rozpoczęła swoją działalność?

4. Podaj dominującą branżę

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- górnictwo i wydobywanie
- przetwórstwo przemysłowe
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
- budownictwo
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
- transport i gospodarka magazynowa
- informacja i komunikacja
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
- działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
- edukacja
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- pozostała działalność usługowa
- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
- organizacje i zespoły eksterytorialne
- inna

jaka ?

5. Od ostatnich dwóch lat sprzedaż

- rośnie
- nie zmienia się
- spada

jeśli spada, to co jest tego główną przyczyną?

6. Od ostatnich dwóch lat wynik finansowy

- rośnie
- nie zmienia się
- spada

jeśli spada, to co jest tego główną przyczyną?

7. Co jest największą barierą w rozwoju?

*Maksymalna liczba odpowiedzi - 5.*

- brak rynków zbytu
- ograniczony dostęp do środków finansowych
- brak pracowników o odpowiednich kwalifikacjach

- niska rentowność
- brak terenów inwestycyjnych
- wysokie koszty pracy
- biurokracja centralna
- biurokracja lokalna
- brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- braki w infrastrukturze lokalnej (np. drogi, internet)
- braki w infrastrukturze przedsiębiorstwa (np. budynki, maszyny)
- inne

jakie ?

8. Braki w której infrastrukturze lokalnej stanowią największą barierę w rozwoju?

*W przypadku braków w infrastrukturze wskaż konkretną barierę. W przeciwnym wypadku pomini to pytanie.*

- drogi
- internet
- gaz
- prąd
- wodno - kanalizacyjna

9. Czy firma zamierza w najbliższych latach rozwijać działalność poprzez

	Tak	Nie
budowę/rozbudowę	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
zakup maszyn/urządzeń	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
zakup technologii	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
zatrudnianie pracowników	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

10. W jakich zawodach planują Państwo zatrudniać pracowników?

*Jeśli firma planuje zatrudniać pracowników, proszę wymienić najbardziej pożądaną zawody. W przeciwnym przypadku proszę pominąć to pytanie.*

**Dziękujemy za wypełnienie ankiety.**

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 3. Pomoc społeczna**

Jednostka terytorialna	Institutionalne formy pomocy społecznej	Formy aktywizacji osób wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem	Potrzeby w zakresie aktywizacji osób wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem	Dostęp do usług opiekuńczych	Potrzeby w zakresie rozwoju usług opiekuńczych
Brzuze	Punkt informacyjno – konsultacyjny	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Kursy zawodowe</li> <li>▪ Szkolenia</li> <li>▪ Treningi kompetencji z psychologiem</li> <li>▪ Warsztaty z doradcą zawodowym</li> </ul> <p>Powyższe formy aktywizacji realizowano w ramach projektu pt. „Gmina Brzuze mówi stop wykluczeniu społecznemu”, w latach 2008 – 2014. W ramach projektu przeszkolono 142 osoby (93 kobiety, 49 mężczyzn).</p>	Kontynuacja projektu pt. „Gmina Brzuze mówi stop wykluczeniu społecznemu”	W gminie Brzuze zatrudniona jest 1 opiekunka, która świadczy usługi opiekuńcze dla osób starszych i z niepełnosprawnością. Łącznie z usług korzysta 8 osób.	Istnieje zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, przede wszystkim w zakresie zatrudnienia drugiej opiekunki środowiskowej
Rogowo	Brak	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Trening umiejętności i kompetencji społecznych</li> <li>▪ Warsztaty motywacyjne</li> <li>▪ Kursy zawodowe</li> <li>▪ Staże zawodowe</li> <li>▪ Zajęcia szkolne związane z uzupełnieniem wykształcenia</li> <li>▪ Kurs pierwszej pomocy przedmedycznej</li> <li>▪ Indywidualna terapia psychologiczna</li> </ul> <p>Powyższe formy aktywizacji realizowano w latach 2008-2014 w ramach projektu pt. „Lepsze jutro”. Udział w projekcie wzięło 113 beneficjentów ostatecznych. W latach 2011-2014 realizowany był także program aktywności lokalnej. Wsparciem objęto 31 rodzin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Szkolenia dla osób starszych z zakresu IT – zmniejszenie wykluczenia cyfrowego</li> <li>▪ Wybudowanie i utworzenie CIS</li> <li>▪ Utworzenie spółdzielni socjalnej</li> <li>▪ Utworzenie klubu seniora</li> <li>▪ Kursy i szkolenia zawodowe</li> <li>▪ Warsztaty motywacyjne</li> </ul>	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rogowie świadczy usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi zgodnie z Uchwałą Rady Gminy Rogowo Nr IX/37/11 z dnia 28 września 2011r. GOPS zatrudnia 7 opiekunek na umowy zlecenia, opieką jest objętych 9 osób.	Potrzeba utworzenia miejsca spotkań i aktywizacji np. dom dziennego pobytu w ramach CIS
Rypin (m.)	Środowiskowy Dom Samopomocy, Dom Dziecka,	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Prace społecznie użyteczne,</li> <li>▪ Wsparcie finansowe oraz działania o charakterze środowiskowym</li> </ul> <p>W ramach instrumentów aktywnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wspieranie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji zawodowej</li> <li>▪ Organizowanie prac</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ MOPS w Rypinie zatrudniania 7 opiekunek domowych które pomagają starszym chorym i</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zwiększeni liczby opiekunek, liczby godz. świadczonych usług opiekuńczych oraz</li> </ul>

	<p>Warsztaty Terapii Zajęciowej, świetlice terapeutyczne, noclegownia dla bezdomnych, Kluby Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku</p>	<p>integracji są realizowane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Aktywizacja edukacyjna – zajęcia w ramach kursów doskonalących, dostosowane do indywidualnych potrzeb, mające na celu przygotowanie zawodowe</li> <li>▪ Aktywizacja społeczna – grupy wsparcia, trening kompetencji społecznych, osiągnięcie właściwego dostosowania społecznego</li> <li>▪ Aktywizacja zawodowa - zajęcia z doradcą zawodowym mające na celu lepsze zrozumienie samego siebie w odniesieniu do środowiska pracy, realistycznego wyboru zatrudnienia</li> <li>▪ Aktywizacja zdrowotna – badania profilaktyczne lub specjalistyczne</li> <li>▪ Wsparcie w organizacji szkoleń, spotkań, warsztatów</li> </ul> <p>W latach 2008-2013 MOPS w Rypinie realizował projekt systemowy „Nie jesteś sam – program aktywizacji społecznej w mieście Rypinie”. W projekcie wzięło udział 214 osób (173 kobiety, 41 mężczyzn).</p>	<p>interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wspieranie działań informacyjnych i konsultacyjnych dla bezrobotnych poszukujących pracy</li> <li>▪ Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych.</li> <li>▪ Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do aktywnych form wsparcia</li> <li>▪ Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych</li> <li>▪ Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku.</li> <li>▪ Utworzenie spółdzielni socjalnej</li> <li>▪ Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej</li> </ul>	<p>niepełnosprawnym – 21 osobom</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wsparcie osób potrzebujących pomocy w osiągnięciu życiowego usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem oraz pomocy w odzyskaniu samodzielnego funkcjonowania w środowisku</li> <li>▪ Rehabilitacja społeczna i zawodowa zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności</li> <li>▪ Realizacja zadań opiekuńczo wychowawczych, sprzyjających nauce, rozwijające zainteresowania plastyczne i muzyczne</li> <li>▪ Zapewnienie schronienia w okresie zimowym osobom bezdomnym</li> </ul>	<p>rozszerzenie zakresu tych usług</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim.</li> <li>▪ Kreowanie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie.</li> <li>▪ Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin w tym głównie z dysfunkcjami.</li> <li>▪ Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju.</li> <li>▪ Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi</li> <li>▪ Zapewnienie dostępu do rehabilitacji.</li> <li>▪ Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych.</li> <li>▪ Współpraca w zakresie zapewnienia odpowiedniej opieki zdrowotnej osób starszych</li> <li>▪ Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.</li> <li>▪ Tworzenie schronienia i grup wsparcia dla ofiar przemocy</li> <li>▪ Zapewnienie schronienia</li> </ul>
--	--	---	--	---	---



					osobom bezdomnym
Rypin (w.)	Poradnictwo specjalistyczne	<p>Pomoc osobom pozostającym bez pracy, borykającym się z problemem niepełnosprawności dziecka oraz rodzinom zagrożonym marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Pomoc była realizowana w latach 2008 – 2014 w ramach projektu pn. „Aktywna integracja w gminie Rypin”. Udział w projekcie wzięły 142 osoby.</p> <p>W ramach projektu zrealizowano:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Kursy zawodowe</li> <li>▪ Możliwość uzupełnienia wykształcenia</li> <li>▪ Staże zawodowe</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Pomoc psychologa</li> <li>▪ Aktywizacja przez podjęcie prac społeczno – użytecznych</li> <li>▪ Prace interwencyjne</li> <li>▪ Szkolenia organizowane przez PUP</li> <li>▪ Zatrudnienie asystenta rodziny</li> </ul>	Na terenie gminy brak jest placówek wparcia i opieki dla osób starszych, z niepełnosprawnościami i zależnymi. GOPS w ramach jednej z niepieniężnych form pomocy organizuje usługi opiekuńcze (10 opiekunek) dla 13 osób najbardziej potrzebujących.	Istnieje bardzo duże zapotrzebowanie na tego typu świadczenia, ponieważ liczba osób starszych i przewlekle chorych wymagających pomocy ze strony osób trzecich wciąż wzrasta, jednak brak środków finansowych w budżecie GOPS nie pozwala na realizację ich w szerokim zakresie.
Skrwilno	Klub Seniora	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Doradztwo zawodowe</li> <li>▪ Kursy zawodowe</li> <li>▪ Pomoc psychologiczna</li> <li>▪ Staże zawodowe</li> </ul> <p>Pomoc była realizowana w latach 2008 – 2014 w ramach projektu systemowego pn: ”Od bierności do aktywności – aktywizacja zawodowa osób z terenu Gminy Skrwilno”. Wsparciem objęto 180 osób.</p>	Wśród osób wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem największą potrzebą jest możliwość uzyskania pracy, a co za tym idzie zdobycie nowych kwalifikacji. Równie ważne jest zdobycie doświadczenia zawodowego np. staże. Istotna jest również pomoc doradcy zawodowego w rodzinach dotkniętych problemem wykluczenia.	Na terenie Gminy Skrwilno brak jest placówek wparcia i opieki dla osób starszych, z niepełnosprawnościami i zależnymi. Nie funkcjonują również usługi opiekuńcze.	Istnieje zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze. Obecnie w DPSach przebywa 9 osób i liczba ta będzie się zwiększać. Odpłatność za ich pobyt regulowana jest przez gminę. Gmina planuje stworzyć DPS poprzez adaptację budynku komunalnego w Przywitowie by zapewnić swoim mieszkańcom możliwość opieki bez potrzeby opuszczania rodzinnych stron. Ponadto około 15 rodzin zgłasza potrzebę posiadania opiekunki.
Wąpielsk	Klub Seniora	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Kursy zawodowe</li> <li>▪ Szkolenia</li> <li>▪ Warsztaty</li> </ul> <p>Pomoc była realizowana w latach 2008 – 2014 w ramach projektu „Zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację społeczną w gminie Wąpielsk”. Projektem objęto 131 osób.</p>	Kontynuacja projektu „Zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację społeczną w gminie Wąpielsk”	Na terenie gminy Wąpielsk realizowane są usługi opiekuńcze świadczone nad 3 osobami starszymi przez 2 opiekunki w miejscu zamieszkania.	Stworzenie warunków sprzyjających godnej i aktywnej starości i zapewnienie opieki i pielęgnacji osobom starszym w środowisku rodzinnym, a także rozwój usług opiekuńczych umożliwiających samodzielność i integrację społeczną.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin

**Tabela 4. Potrzeby rozwoju edukacji przedszkolnej na ORSG Powiatu Rypińskiego**

Jednostka terytorialna	Placówka wychowania przedszkolnego	Potrzeby placówki w zakresie generowania nowych miejsc przedszkolnych oraz poprawy jakości świadczonych usług edukacyjnych	Potrzeby w zakresie wsparcia nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych ukierunkowane na podniesienie kompetencji lub kwalifikacji
Brzuze	Przedszkole Samorządowe w Ostrowitem i Ugoszczu	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wydłużenie godzin pracy przedszkoli,</li> <li>▪ Organizowanie i prowadzenie dodatkowych zajęć wspierających w przedszkolach np. rytmiki, języka angielskiego, obejmującego nie tylko dzieci 5 letnie,</li> <li>▪ Pozyskanie pomocy dydaktycznych, w tym multimedialnych i rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnosprawnych,</li> <li>▪ Tworzenie nowych placówek wychowania przedszkolnego oraz tworzenie warunków do przyjęcia dzieci trzyletnich i czteroletnich z całej gminy</li> <li>▪ Wykonanie prac remontowych budynków przedszkolnych</li> <li>▪ Wyposażenie w niezbędny sprzęt oraz doposażenie istniejących przy placówkach placów zabaw</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Warsztaty i kursy udoskonalające (z zakresu metodyki prowadzenia zajęć muzyczno - ruchowych, metod wspomagających rozwój dziecka, nauczania języka angielskiego)</li> <li>▪ Podniesienie kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli i pracowników pedagogicznych - Studia podyplomowe dające kwalifikacje do nauki przedmiotu WDŻ, pod kątem dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi oraz przygotowanie do prowadzenia zajęć z dziećmi niepełnosprawnymi, nadpobudliwymi psychoruchowo, autystycznymi, upośledzonymi umysłowo</li> <li>▪ Praca terapeutyczna z dziećmi grupy ryzyka dysleksji</li> <li>▪ Zatrudnienie na stałe pomocy nauczyciela oraz wóźnej w przedszkolu samorządowym w Ostrowitem, co w znaczny sposób usprawniłoby jakość pracy placówki</li> </ul>
	Oddziały Przedszkolne w Ugoszczu, Trąbinie i Radzynku		
Rogowo	Punkty Przedszkolne w Rogowie, Sosnowie, Nadrożu i Nowym Kobrzyńcu	<p>W ostatnim okresie zauważalne jest zwiększone zapotrzebowanie na opiekę przedszkolną. Niezbędnym będzie wybudowanie przedszkola oferującego opiekę dłuższą niż w punktach przedszkolnych lub wydłużenie czasu pracy istniejących punktów przedszkolnych.</p> <p>Ponadto istnieje potrzeba zwiększenia powierzchni sal lekcyjnych, przystosowanie dla większej liczby dzieci oraz stworzenie dodatkowego miejsca do zabaw dla dzieci młodszych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Doskonalenie zawodowe nauczycieli w zakresie pracy metodą projektu</li> <li>▪ Szkolenia i udział w programach podnoszących jakość pracy z dziećmi o szczególnych potrzebach edukacyjnych oraz z różnymi dysfunkcjami – „Jak przygotować dziecko do podjęcia nauki w szkole”, „Diagnoza przedszkolna i co dalej?”</li> <li>▪ Monitorowanie realizacji podstawy programowej, analiza i wnioskowanie o skuteczność procesu edukacyjnego</li> </ul>
	Oddziały Przedszkolne przy SP w Rogowie, Sosnowie, Nadrożu i Nowym Kobrzyńcu		
Rypin (m.)	Przedszkola Miejskie Nr 1, Nr 2, Nr 3,	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Organizowanie i prowadzenie dodatkowych zajęć wspierających w przedszkolach</li> <li>▪ Zakup sprzętu specjalistycznego, pomocy dydaktycznych do rozpoznawania potrzeb, wspomagania rozwoju i prowadzenie terapii dzieci</li> <li>▪ Doposażenie przedszkoli w nowoczesne narzędzia do kształcenia kompetencji matematyczno- przyrodniczych</li> </ul>	<p>Przygotowanie kadry pedagogicznej przedszkoli do stosowania pozyskanych pomocy i sprzętu specjalistycznego</p>
	Przedszkole Niepubliczne „Chatka Puchatka”		
	Oddział Przedszkolny dla dzieci z autyzmem w Zespole Szkół Nr 5 i. ks. J. Twardowskiego		

	w Rypinie	<p>technologia dla dzieci z autyzmem), biofeedback, komputer z oprogramowaniem, pomoce specjalistyczne do terapii AAC, komunikatory dla dzieci z MPD, pionizator, wyposażenie gabinetu dla logopedy, pomoce dydaktyczne do pracy metodą Tomatisa, pomoce dydaktyczne dla tyflopédagoga</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Realizacja zajęć z wczesnego wspomagania dla dzieci</li> </ul>	
Rypin (w.)	Szkoły prowadzące oddziały przedszkolne (Borzymin, Zakroczy)	<ul style="list-style-type: none"> <li>Wydłużenie czasu pracy placówek wychowania przedszkolnego</li> <li>Rozbudowa szkół podstawowych pod kątem dobudowy pomieszczeń dydaktycznych dla oddziałów przeznaczonych dla dzieci w wieku przedszkolnym</li> <li>Wyposażenie sal w pomoce dydaktyczne, meble, sprzęt audiowizualny i nagłaśniający, instrumenty muzyczne, sprzęt sportowy</li> <li>Zakup autobusów (busów) z przeznaczeniem pod dowóz dzieci do placówek przedszkolnych w gminie Rypin</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Podniesienie kwalifikacji nauczycieli pod kątem pracy z dziećmi ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi</li> <li>Podniesienie kwalifikacji w zakresie psychologii, logopedii, socjoterapii, zajęć artystycznych, gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej</li> </ul>
Skrwilno	Gminne Przedszkole w Skrwilnie	<p>Placówka ma zapotrzebowanie na tworzenie nowych miejsc przedszkolnych – obecnie dysponuje zbyt małą bazą lokalową by przyjąć więcej dzieci. W planach jest przebudowa budynku przez co zwiększy się liczba miejsc. Ponadto budynek wymaga kapitalnego remontu (docieplenia stropu, izolacji termicznej podpiwniczenia, wymiany instalacji elektrycznej wraz ze źródłem światła na energooszczędne panele, wymiany centralnego ogrzewania, instalacji paneli solarowych (źródło ciepła) oraz wymiany stolarki drzwiowej i okiennej).</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Umożliwienie nauczycielom uczestnictwa w warsztatach oraz kursach udoskonalających</li> <li>Podniesienie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli oraz pracowników pedagogicznych, w szczególności w zakresie oligofrenopedagogiki i logopedii oraz w zakresie pracy z dziećmi z niepełnosprawnością intelektualną</li> </ul>
	Szkoły prowadzące oddziały przedszkolne	<ul style="list-style-type: none"> <li>Zatrudnienie specjalistów: oligofrenopedagog, logopeda</li> <li>Remont lub zaadaptowanie pomieszczeń na szatnie, łazienki, sale dydaktyczne, sale rekreacyjne, sale wielofunkcyjne</li> <li>Wyposażenie sal w pomoce dydaktyczne, meble, sprzęt audiowizualny i nagłaśniający, instrumenty muzyczne, sprzęt sportowy</li> </ul>	
Wąpielsk	Szkoły prowadzące oddziały przedszkolne	<p>Potrzeba dostosowania pomieszczeń dla grupy przedszkolnej, tj. dzieci 3 i 4-letnich (kącik do leżakowania dla maluchów, sanitariaty, stolówka)</p>	<p>Potrzeba zatrudnienia „pomocy wychowawcy” w grupie przedszkolnej</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin

**Tabela 5. Potrzeby edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych**

Szkoła	Oferta zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych	Potrzeby z zakresu rozwijania kompetencji kluczowych uczniów	Potrzeby w zakresie podniesienia kompetencji i kwalifikacji nauczycieli ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych uczniów i indywidualnego podejścia do ucznia
Szkoły Podstawowe i Gimnazjum z obszaru gminy Brzuze	We wszystkich szkołach prowadzone są dodatkowe zajęcia pozalekcyjne (wyrównawcze z matematyki, j. polskiego z j. obcych, zajęcia korekcyjno – kompensacyjne, kółka sportowe, taneczne). Szczególnie wspierana przez gminę jest działalność kulturalna, sportowa i krajoznawcza. Dodatkowo pracuje również logopeda i pedagog szkolny.	Istnieje potrzeba prowadzenia zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz kół zainteresowań w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i języka angielskiego, języka polskiego, technologii informacyjno-komputerowej oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	Potrzeby szkół, to m.in.: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zdobycie przez nauczycieli dodatkowych kwalifikacji do nauki drugiego przedmiotu</li> <li>▪ Doksztalcenie w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej</li> <li>▪ Doskonalenie technologii informacyjno-komunikacyjnej</li> </ul>
SP w Rogowie	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Kolo czytelnicze</li> <li>▪ Zespół muzyczny OPUS</li> <li>▪ Warsztaty edukacyjne</li> </ul>	Istnieje potrzeba prowadzenia zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz kół zainteresowań w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i języka angielskiego, języka polskiego, technologii informacyjno-komputerowej oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Ponadto jest zapotrzebowanie na wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne, wprowadzenie nowych metod nauczania (np. nauka języków metodą SITA), dodatkowe zajęcia z przedsiębiorczości oraz poszerzenie oferty o programy z zakresu kultury (np. kino, teatr, muzyka poważna). Aby uczniowie mogli bez problemu uczestniczyć w zajęciach dodatkowych, istnieje potrzeba zakupu autobusu, którym byłyby na te zajęcia dowożone i odwożone.	Szkolenia w zakresie tematyki: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Ocenianie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych</li> <li>▪ Praca z uczniem z trudnościami edukacyjnymi, z dysfunkcjami</li> <li>▪ Radzenie sobie ze stresem</li> <li>▪ Doskonalenie kompetencji wychowawczych – praca z uczniem sprawiającym problemy wychowawcze</li> <li>▪ Kurs instruktora/ trenera piłki siatkowej</li> <li>▪ Jak uczyć ciekawie i skutecznie?</li> <li>▪ Innowacyjne formy nauczania i oceniania</li> <li>▪ Kształcenie umiejętności kluczowych</li> <li>▪ Interpretacja opinii PPP</li> <li>▪ Motywowanie uczniów do nauki – metody i techniki wspomagające proces uczenia się</li> <li>▪ Jak przygotować innowację pedagogiczną?</li> <li>▪ Psychoedukacja uczniów</li> <li>▪ Ewaluacja wewnętrzna w szkole – planowanie, organizowanie i wykorzystywanie wyników</li> <li>▪ Rozwijanie kompetencji kluczowych określonych w podstawie programowej,</li> </ul>
SP w Sosnowie	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Kola zainteresowań (j. angielskiego, czytelnicze, Małego Ekologa, teatralne)</li> <li>▪ SKS</li> <li>▪ Zespół Taneczny TaMa</li> <li>▪ Chór szkolny</li> <li>▪ Zajęcia z psychologiem i logopedą</li> </ul>		
SP im. Zygmunta Padlewskiego w Nadrożu	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Kola zainteresowań (j. niemieckiego, polonistyczne, j. angielskiego, matematyczno – przyrodnicze, plastyczne, ortograficzne)</li> <li>▪ Chór szkolny</li> <li>▪ Zajęcia z uczniem posiadającym trudności w nauce</li> <li>▪ Zajęcia z psychologiem i logopedą</li> </ul>		
SP w Nowym	Nauki matematyczno – przyrodnicze, języki obce,		

Kobrzyńcu	zajęcia sportowe i inne koła zainteresowań.		<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Kształcenie umiejętności matematycznych w szkole podstawowej na I i II etapie</li> </ul>
Publiczne Gimnazjum w Rogowie	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ SKS</li> <li>▪ Koła zainteresowań: (polonistyczne, języków obcych, biologiczno-ekologiczne, geograficzne, matematyczne, fizyczne, chemiczne, informatyczno – techniczne)</li> <li>▪ Chór</li> <li>▪ Zajęcia z psychologiem</li> </ul>		
SP nr 1 im. Henryka Sucharskiego w Rypinie	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Koła matematyczne i Małego Przyrodnika</li> <li>▪ Kuźnia talentów - zajęcia rozwijające porozumiewanie się w języku ojczystym</li> <li>▪ Zajęcia pozalekcyjne z języka angielskiego</li> <li>▪ Już dziś myślimy o naszej przyszłości - zajęcia informatyczne</li> </ul>	Istnieje zapotrzebowanie na doposażenie szkół w nowoczesne narzędzia do kształcenia kompetencji matematyczno- przyrodniczych, min. laboratoria oraz doposażenia w sprzęt ICT jak również na realizację programów kształcących kompetencje uczniów w zakresie matematyki i nauk przyrodniczych.	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Realizacja programów wsparcia umożliwiających identyfikację i eliminację problemów związanych z pokonywaniem kolejnych progów edukacyjnych</li> <li>▪ Przeprowadzenie w każdej szkole zewnętrznej diagnozy przyczyn niezadawalających wyników edukacyjnych</li> <li>▪ Realizacja programów rozwoju szkoły na rzecz stosowania metod nauczania i wychowania oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu u uczniów kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej</li> <li>▪ Wspieranie rozwoju kompetencji cyfrowych nauczycieli oraz kompetencji w zakresie nauk przyrodniczych</li> </ul>
SP nr 3 im. Jana Pawła II w Rypinie	Koła: polonistyczne, języka angielskiego i niemieckiego, matematyczne, przyrodnicze, szachowe, informatyczne, historyczne, plastyczne i wokalne		
Gimnazjum im. Józefa Wybickiego w Rypinie	Szkoła bierze udział w III edycji projektu „Szkoła Równych Szans”. W projekcie szczególny nacisk położono na kształcenie kompetencji kluczowych z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, języków obcych oraz informatyki. Zorganizowane zostały także zajęcia w ramach tzw. ścieżek edukacyjnych: ekologicznej, przedsiębiorczości, rozwoju kompetencji w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej, tożsamości regionalnej i patriotycznej oraz Szkolnego Ośrodka Kariery. Uczniowie, którzy potrzebują dodatkowego wsparcia, mogą skorzystać z zajęć wyrównawczo-dydaktycznych, korekcyjno-kompensacyjnych oraz terapeutycznych. W projekcie uwzględniono także zajęcia sportowe.		

<p>SP im. ks. Kard. Stefana Wyszyńskiego w Borzyminie          SP w Sadlowie          SP im. Kornela Makuszyńskiego w Starorypinie Rządowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne</li> <li>▪ Zajęcia wyrównawcze dla uczniów mających problemy w nauce</li> <li>▪ Zajęcia dla uczniów zdolnych</li> <li>▪ Zajęcia z drugiego języka obcego</li> <li>▪ Przedmiotowe koła zainteresowań</li> <li>▪ SKS</li> <li>▪ Zespół tańca ludowego</li> <li>▪ Chór szkolny</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Wyposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt multimedialny, wyposażenie klas i pracowni w szkołach</li> <li>▪ Tworzenie i realizacja pozalekcyjnych zajęć wyrównawczych oraz zajęć dla uczniów zdolnych</li> <li>▪ Wyjazdy edukacyjne dla uczniów oraz zajęcia na miejscu w szkole prowadzone przez pracowników politechniki itp.</li> <li>▪ Zakup autobusów dla gminy pod kątem zabezpieczenia dowozu</li> <li>▪ Muzyczne koncerty edukacyjne w szkołach (koncert filharmonii)</li> <li>▪ Nauka/kurs z zakresu szybkiego zapamiętywania, efektywnego uczenia się,</li> <li>▪ Wyjazdy uczniów do teatru, filharmonii, muzeów</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Doksztalcanie nauczycieli w zakresie prowadzenia zajęć w tematyce kompetencji kluczowych uczniów, psychologii, logopedii, terapii pedagogicznej, zajęć artystycznych</li> <li>▪ Formy doskonalenia zawodowego - kurs z zakresu szybkiego zapamiętywania, efektywnego uczenia się</li> </ul>
<p>SP im. Marii Skłodowskiej – Curie w Stępowie</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zajęcia sportowe i taneczne</li> <li>▪ Chór szkolny</li> </ul>		
<p>SP w Zakroczu</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Klub Europejski</li> <li>▪ Grupa teatralna „Calineczka”</li> <li>▪ Koła zainteresowań (matematyczne, polonistyczne, języka niemieckiego, informatyczne)</li> <li>▪ SKS</li> </ul>		
<p>Gimnazjum w Kowalkach</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Chór szkolny</li> <li>▪ Zespół taneczny</li> <li>▪ Klub Liderów</li> <li>▪ Profilaktyki</li> <li>▪ Uczniowski Klub Sportowy</li> <li>▪ Zajęcia dla uzdolnionych</li> <li>▪ Koło modelarskie</li> </ul>		
<p>SP im. Adama Mickiewicza w Skrwilnie          SP w Okalewie</p>	<p>Zajęcia dodatkowe prowadzone są w zakresie tańca i dyscyplin sportowych</p>		
<p>SP im. Bojowników o Wolność i Demokrację w Skudzawach</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne</li> <li>▪ Zajęcia</li> </ul>	<p>Istnieje duże zapotrzebowanie na zajęcia pozalekcyjne z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych, nauk matematyczno-przyrodniczych i języków obcych, zajęcia z zakresu kształtowania postaw kreatywności, innowacyjności i pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Potrzeby w tym zakresie są bardzo duże ze względu na chęć doskonalenia zawodu i podnoszenia kwalifikacji wśród nauczycieli i pracowników pedagogicznych zatrudnionych na terenie Gminy Skrwilno.</li> <li>▪ Podniesienie kompetencji nauczycieli w dziedzinie</li> </ul>

	<p>dydaktyczno – wyrównawcze</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zajęcia artystyczne</li> <li>▪ Zespół wokalny</li> <li>▪ Zajęcia przygotowujące uczniów do sprawdzianu kompetencji</li> <li>▪ Zajęcia techniczne</li> <li>▪ Zajęcia logopedyczne</li> <li>▪ Zajęcia z wczesnego wspomagania rozwoju dziecka w zakresie pedagogiki, logopedii i psychologii.</li> </ul>	<p>zespołowej.</p> <p>W Szkołach Podstawowych brakuje zajęć dodatkowych z zakresu rytmiki, tańca, plastyki, śpiewu itp.</p> <p>Istnieje duże zapotrzebowanie na zajęcia z zakresu rozwijania języków m.in. języka angielskiego</p>	<p>prowadzenia specjalistycznych zajęć z zakresu rytmiki, tańca, plastyki, śpiewu itp.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie języka angielskiego</li> </ul>
Gimnazjum im. Św. Jana Pawła II w Skrwilnie	<p>Młodzieżowe Koło Naukowe „Sfizykowani”</p> <p>Zajęcia w zakresie tańca i dyscyplin sportowych</p>		
SP im. Stanisława Staszica w Wąpielsku	<p>Zajęcia rozwijające dla uczniów zdolnych (kl. I-III matematyczno – przyrodnicze, kl.IV-VI- polonistyczne, przyrodnicze, językowe, historyczne, matematyczne)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Uruchomienie zajęć dodatkowych dla uczniów ze specjalnymi trudnościami w uczeniu się: korekcyjno – kompensacyjne oraz dydaktyczno – wyrównawcze</li> <li>▪ Zajęcia czytelnicze, matematyczne</li> <li>▪ Zajęcia rewalidacyjne</li> <li>▪ Koło taneczne</li> <li>▪ SKS</li> <li>▪ Zwiększenie liczby godzin lekcyjnych z matematyki, języka polskiego i angielskiego</li> </ul>	Brak
SP im. Bohaterów Westerplatte w Długiem	Brak	<p>Potrzeba organizacji dodatkowych zajęć matematycznych, polonistycznych, przyrodniczych, sportowych i szachowych</p>	Brak
SP w Radzikach Dużych	<p>Zajęcia realizowane w ramach art. 42 KN</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze kl. I-III</li> <li>▪ Zajęcia wyrównawcze z j. polskiego, matematyki, j. angielskiego kl. IV-VI</li> <li>▪ Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne</li> <li>▪ Zajęcia sportowe</li> <li>▪ Inne zajęcia specjalistyczne (logopedyczne, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zajęcia artystyczne</li> <li>▪ Zajęcia gier strategicznych</li> <li>▪ Zajęcia sportowe</li> <li>▪ Przedmiotowe koła zainteresowań</li> <li>▪ Zajęcia świetlicowe</li> </ul>	Brak

SP w Pólwiesku Małym	ZDW zaj. korekcyjno –kompensacyjne.	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Koła przedmiotowe</li> <li>▪ Koła artystyczne</li> <li>▪ Koła sportowe</li> </ul>	Kurs kwalifikacyjny w zakresie socjoterapii
Gimnazjum im. Tony'ego Halika w Radzikach Dużych	W szkole nie prowadzi się systematycznych zajęć pozalekcyjnych. Istniejące zajęcia prowadzone są tylko w ramach realizacji projektów organizowanych przez instytucje zewnętrzne.	Istnieje potrzeba zorganizowania zajęć pozalekcyjnych w zakresie nauk matematyczno – przyrodniczych i zajęć artystycznych. Największe zainteresowanie budzą wśród uczniów dodatkowe zajęcia sportowe.	Brak

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin*



**Tabela 6. Potrzeby edukacyjne na poziomie ponadgimnazjalnym w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych**

Szkoła	Oferta zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych	Potrzeby w zakresie rozwoju oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych	Potrzeby w zakresie wsparcia nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych ukierunkowane na podniesienie kompetencji lub kwalifikacji
ZS nr 1 im. ks. Czesława Lissowskiego w Rypinie	Zajęcia dodatkowe prowadzone w ramach projektu: „Pogłębiaj wiedzę, rozwijaj umiejętności, poznaj swój region”.	Systematyczne i wpisane na stałe w program działań, dodatkowe zajęcia pozalekcyjne z nauk matematyczno – przyrodniczych, humanistycznych oraz języków obcych przygotowujące uczniów Gimnazjum Powiatowego i Liceum Ogólnokształcącego do egzaminów zewnętrznych.	Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli odnośnie tematyki: <ul style="list-style-type: none"> <li>Praca z uczniem zdolnym</li> <li>Wspierania pracy wychowawców klas – bezpieczna szkoła</li> <li>Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi</li> </ul>
ZS nr 2 im. Unii Europejskiej w Rypinie	<ul style="list-style-type: none"> <li>Zajęcia dodatkowe przygotowujące uczniów do egzaminu maturalnego z informatyki, z chemii, matematyki na poziomie podstawowym i rozszerzonym, języków obcych</li> <li>Warsztaty grupowe w ramach pomocy psychologiczno- pedagogicznej</li> <li>Działalność Koła Przedsiębiorczości</li> <li>Zajęcia przygotowujące do egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie: technik informatyk, technik ekonomista, technik handlowiec, technik logistyk, technik spedytor, technik mechatronik, technik usług fryzjerskich, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik pojazdów samochodowych oraz sprzedawca w ZSZ</li> </ul>	Utrzymanie bieżącej oferty zajęć pozalekcyjnych.	Zdecydowana większość nauczycieli ma oprócz głównego, kierunkowego wykształcenia magisterskiego dodatkowe kwalifikacje i uprawnienia zawodowe do nauczania i szkolenia różnych grup uczniów i słuchaczy, w tym do rozwijania wszelkich kompetencji kluczowych. Jednak cała kadra pedagogiczna szkoły jest otwarta na udział w kursach i szkoleniach w zakresie pogłębiania i poszerzania kwalifikacji dotyczących rozwoju kompetencji kluczowych u uczniów tj.: <ul style="list-style-type: none"> <li>Planowanie, organizowanie i ocenianie własnego uczenia się</li> <li>Skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach</li> <li>Efektywne współdziałanie w zespole</li> <li>Rozwiązywanie problemów w twórczy sposób</li> <li>Sprawne posługiwanie się komputerem</li> </ul>
ZS nr 3 im. Bogdana Chelmickiego w Rypinie	Różnorodne zajęcia pozalekcyjne – przedmiotowe i artystyczne - rozwijające zdolności i zainteresowania uczniów, wspomagające uczniów mających trudności w nauce, przygotowujące do egzaminów maturalnych i zawodowych oraz zajęcia sportowe prowadzone na basenie i hali sportowej.	Utrzymanie i poszerzenie bieżącej oferty zajęć pozalekcyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> <li>Praktyczne przygotowanie nauczycieli przedmiotów zawodowych, udział w szkoleniach u pracodawców, w celu zapoznania się ze stosowanymi technologiami i rozwiązaniami</li> <li>Aktualizowanie wiedzy i umiejętności nauczycieli zgodnie z wprowadzanymi innowacjami, wykorzystanie nowoczesnych</li> </ul>

			<p>środków dydaktycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Innowacyjne metody pracy z uczniem zdolnym oraz z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych</li> <li>▪ Szkolenia z zakresu umiejętności pracy zespołowej.</li> </ul>
ZS nr 4 im. Ziemi Dobrzyńskiej w Nadrożu	<p>Technikum:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Informatyka</li> <li>▪ Zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze przygotowujące do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w technikach: pojazdów samochodowych, budownictwa, architektury krajobrazu</li> <li>▪ Zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze przygotowujące do egzaminu maturalnego z matematyki</li> <li>▪ Zajęcia ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych z języków obcych: język angielski, język niemiecki, język rosyjski</li> <li>▪ Zajęcia interpersonalne</li> <li>▪ Zajęcia sportowe (piłka siatkowa, zajęcia rekreacyjno –sportowe)</li> </ul> <p>Liceum:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zajęcia ukierunkowana na rozwój kompetencji kluczowych: biologia, chemia, geografia, matematyka, informatyka, język polski, historia, WOS</li> <li>▪ Zajęcia ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych z języków obcych: język angielski, język niemiecki, język rosyjski</li> <li>▪ Zajęcia przygotowujące do egzaminu zawodowego</li> </ul>	Utrzymanie bieżącej oferty zajęć pozalekcyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Szkolenia Rady Pedagogicznej w zakresie usprawniania realizacji nowej podstawy programowej</li> <li>▪ Szkolnictwo ogólnokształcące – przygotowanie uczniów do egzaminu maturalnego</li> <li>▪ Szkolenia związane z motywowaniem ucznia do nauki, przygotowania uczniów do planowania własnej ścieżki edukacyjnej lub zawodowej</li> </ul>
Zespół Szkół Miejskich w Rypinie – Liceum Plastyczne	Różnorodne koła zainteresowań tj. ceramiczne, rysunku i malarstwa, graficzno – fotograficzne, matematyczno – przyrodnicze oraz historii sztuki	Utrzymanie bieżącej oferty zajęć pozalekcyjnych	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Realizacja programów wsparcia umożliwiających identyfikację i eliminację problemów związanych z pokonywaniem kolejnych progów edukacyjnych</li> <li>▪ Przeprowadzenie zkoło zewnętrznej diagnozy przyczyn niezadawalających wyników</li> </ul>

			<p>edukacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Realizacja programów rozwoju szkoły na rzecz stosowania metod nauczania i wychowania oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu u uczniów kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej</li> <li>▪ Wspieranie rozwoju kompetencji cyfrowych nauczycieli oraz kompetencji w zakresie nauk przyrodniczych</li> </ul>
--	--	--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji ze Starostwa Powiatowego

**Tabela 7. Potrzeby w zakresie rozwoju kształcenia zawodowego**

Szkoła zawodowa	Potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury	Potrzeby w zakresie oferty zajęć pozalekcyjnych przedmiotów zawodowych	Potrzeby szkoleniowe nauczycieli kształcenia zawodowego
ZS nr 2 im. Unii Europejskiej w Rypinie	Zapotrzebowanie na unowocześnienie i doposażenie pracowni ekonomicznej, fryzjerskiej, gastronomicznej, informatycznej oraz mechatronicznej.	<p>Istnieje potrzeba:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zajęć przygotowujących do egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w zawodach: technik ekonomista, technik handlowiec, technik logistyk, technik spedytor oraz sprzedawca</li> <li>▪ Zajęć specjalistycznych ze sporządzania potraw w klasach gastronomicznych na bazie: mięsa zwierząt rzeźnych, drobiu, dziczyzny, ryb i owoców morza</li> <li>▪ Wyjazdów zawodoznawczych: poznanie struktury funkcjonowania i organizacji pracy w wybranych hotelach Torunia, poszerzenie i pogłębienie wiedzy i umiejętności z dziedzictwa kulinarnego Kujaw i Pomorza – Targi Turystyczne w Toruniu</li> <li>▪ Rozwijania zdolności estetycznych młodzieży w ramach konkursów wystroju stolów na imprezy okolicznościowe</li> <li>▪ Rozwijania kreatywności w komponowaniu i sporządzaniu potraw w ramach turnieju „Kuchnia Polska wczoraj i dziś”</li> <li>▪ Działalności Koła Przedsiębiorczości</li> </ul>	<p>Obecnie w szkole zatrudnionych jest do nauczania w ramach przedmiotów zawodowych 22 nauczycieli.</p> <p>Po oddaniu warsztatów do użytkowania niezbędne będzie zatrudnienie kierownika szkolnych warsztatów kształcenia zawodowego. Dodatkowo potrzebne będzie podnoszenie kwalifikacji (nauka obsługi nowych technologii) lub zatrudnienie nowych nauczycieli z kwalifikacjami niezbędnymi do nauczania przedmiotów kształcenia zawodowego z branży mechanicznej (2 nauczycieli).</p>
ZS nr 3 im. Bogdana Chelmskiego w Rypinie	Istnieje konieczność adaptacji, unowocześnienia i doposażenia pracowni	Istnieje potrzeba zwiększenia ilości zajęć w formie wyjazdów zawodoznawczych do wiodących firm	Szkoła posiada przygotowanych nauczycieli do wszystkich realizowanych kierunków kształcenia

	<p>kształcenia praktycznego i warsztatów do wymaganych standardów w celu prowadzenia właściwej nauki zawodu i przeprowadzania egzaminów kwalifikacyjnych według wymogów CKE.</p> <p>Dla zawodu: mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych oraz technik agrobiznesu brak jest krytej hali ćwiczeniowej oraz nowoczesnych maszyn rolniczych. Istniejące pracownie wymagają modernizacji ogrzewania (ocieplenie ścian, montaż pieca c.o. i grzejników) oraz wymiany eternitowego pokrycia dachowego.</p>	<p>branży rolno-spożywczej i możliwości odbywania w nich praktyk oraz staży zawodowych.</p>	<p>zawodowego. Istnieje potrzeba doskonalenia wiedzy teoretycznej, a szczególnie praktycznej nauczycieli kształcenia zawodowego wobec dynamicznego rozwoju techniki i technologii. Doskonalenie to powinno odbywać się w oparciu o współpracę z firmami i przedsiębiorstwami branżowymi.</p>
ZS nr 4 im. Ziemi Dobrzyńskiej w Nadrożu	<p>Zajęcia z przedmiotów zawodowych realizowane są m. in. w Internetowym Centrum Multimedialnym Szkoły. Istnieje potrzeba wymiany sprzętu komputerowego, z którego młodzież mogłaby korzystać przygotowując np. projekty budowlane oraz rozwijając swoje umiejętności – wymiana 10 stanowisk komputerowych.</p> <p>Istnieje także potrzeba doposażenia biblioteki szkolnej w podręczniki do kształcenia zawodowego i literatury fachowej.</p> <p>Ponadto jest potrzeba doposażenia pracowni roślin ozdobnych w architekturze krajobrazu, warzywnictwa i sadownictwa, projektowania architektury krajobrazu, podstaw konstrukcji maszyn oraz warsztatów samochodowych.</p>	<p>Istnieje potrzeba:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ zwiększenia liczby godzin z przeznaczeniem na zajęcia z przedmiotów zawodowych (budownictwo, geodezja, architektura krajobrazu oraz ogrodnictwo, pojazdy samochodowe, przedsiębiorczość/ekonomia),</li> <li>▪ organizacji wyjazdów zawodoznawczych i branżowych</li> <li>▪ organizacji kursów/spotkań ze specjalistami w celu uzyskiwania konkretnych uprawnień w trakcie trwania nauki</li> </ul> <p>Uczniowie kształcący się w szkołach zawodowych deklarują chęć przystąpienia do egzaminu maturalnego jak i organizacji zajęć wyrównawczych, dlatego istnieją potrzeby organizacji zajęć dodatkowych z przedmiotów takich jak: język polski, matematyka, języki obce (angielski, rosyjski, niemiecki).</p>	<p>Zatrudnieni nauczyciele kształcenia zawodowego posiadają kompetencje do nauczania – studia kierunkowe z przygotowaniem pedagogicznym. Obecnie w ZS 4 pracuje 12 nauczycieli kształcenia zawodowego.</p> <p>Istnieje zapotrzebowanie na nauczycielki kształcenia zawodowego w technikum:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ geodezyjnym,</li> <li>▪ pojazdów samochodowych.</li> </ul>
ZS nr 5 im. Ks. Jana Twardowskiego w Rypinie	<p>Istnieje potrzeba utworzenia sali multimedialnej z dostosowaniem do zdawania zawodowych egzaminów teoretycznych na terenie szkoły oraz sali terapeutycznej do prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych, terapii integracji sensorycznej, pracowni biofeedback (komputer oraz oprogramowanie).</p>	<p>Istnieje zapotrzebowanie na zajęcia przygotowujące do egzaminu zewnętrznego z przedmiotów gastronomicznych i handlowych.</p>	<p>Szkolenie dla nauczycieli z zakresu prowadzenia terapii – biofeedback.</p>
Zespół Szkół Miejskich – Liceum Plastyczne	<p>Doposażenie i zwiększenie stanowisk w pracowniach do nauki zwozu oraz utworzenie</p>	<p>Utrzymanie obecnej oferty</p>	<p>Podnoszenie kwalifikacji u nauczycieli w zakresie przedmiotów zawodowych</p>

	pracowni ubioru		
--	-----------------	--	--

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji ze Starostwa Powiatowego*

**Tabela 8. Oferta i potrzeby w zakresie doradztwa edukacyjno - zawodowego**

Instytucja prowadząca doradztwo zawodowe	Oferta w zakresie doradztwa edukacyjno – zawodowego, staży/praktyk	Potrzeby w zakresie doradztwa edukacyjno – zawodowego, staży/praktyk
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Rypinie	Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana bezpośrednio dzieciom i młodzieży polega w szczególności na pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej. Pomoc ta udzielana jest w formie warsztatów, porad i konsultacji, wykładów i prelekcji oraz działalności informacyjno-szkoleniowej. Realizowanie przez poradnię tych zadań polega w szczególności na udzielaniu nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych lub specjalistom, pomocy w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień uczniów.	Poszerzanie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracowników związanych z pracą z dziećmi i młodzieżą celem kształtowania, rozwijania ich kompetencji emocjonalnych, społecznych, umiejętności uczenia się.
ZS nr 1 im. ks. Czesława Lissowskiego w Rypinie	Szkoła prowadzi doradztwo zawodowe ukierunkowane na rozwój kariery zawodowej uczniów w ramach projektu: Poglębiaj wiedzę, rozwijaj umiejętności, poznaj swój region.	Staże wakacyjne dla uczniów pełnoletnich związane z wyborem dalszych kierunków kształcenia i uwzględniające potrzeby rynku pracy.
ZS nr 2 im. Unii Europejskiej w Rypinie	Zajęcia w ramach doradztwa zawodowego prowadzone są w ramach: <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Projektów edukacyjnych: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ „Wybór edukacyjno-zawodowy - planowanie to podstawa”</li> <li>▪ „Wybór edukacyjno - zawodowy : świadomie wybieraj przyszłość”</li> <li>▪ „Doradztwo Zawodowe ZS nr 2 -to właśnie Ty decydujesz o swojej przyszłości”</li> </ul> </li> <li>2. Praktyk zawodowych na stanowiskach zgodnych z kierunkiem kształcenia w następującym wymiarze: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ technik; handlowiec, informatyk, logistyk, spedytor, żywienia i usług gastronomicznych, mechatronik, pojazdów samochodowych, administracji, Bhp, rachunkowości i usług fryzjerskich - po 4 tygodnie w cyklu kształcenia</li> <li>▪ technik ekonomista - 6 tygodni w cyklu kształcenia</li> </ul> </li> </ol>	Kontynuacja zajęć w ramach doradztwa zawodowego oraz zaangażowanie poradni psychologiczno - pedagogicznej w realizację doradztwa. Organizacja u pracodawców dodatkowych, ponadprogramowych praktyk i staży zawodowych, które dały by możliwość lepszego przygotowania zawodowego uczniów.
ZS nr 3 im. Bogdana Chelmskiego w Rypinie	Szkoła prowadzi doradztwo zawodowe ukierunkowane na rozwój kariery zawodowej uczniów – współpracuje ściśle z pracodawcami. Programy kształcenia uwzględniają dużo zajęć praktycznych oraz dają możliwość odbycia ciekawych praktyk zawodowych u potencjalnych pracodawców, jeszcze w czasie trwania nauki.	Istnieje potrzeba prowadzenia doradztwa edukacyjno-zawodowego przygotowująca uczniów zakresu planowania dalszej ścieżki zawodowej, wyboru kierunku dalszego kształcenia, poruszania się na rynku pracy. Istnieje również potrzeba organizacji staży zawodowych dla uczniów, pozwalających uczniom podnieść własne umiejętności praktyczne, wykorzystanie zdobytej wiedzy w konkretnej pracy.
ZS nr 4 im. Ziemi Dobrzyńskiej w Nadrożu	Doradztwo edukacyjno-zawodowe przyjmuje następujące formy: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ W liceum i technikum zajęcia doradztwa zawodowego i edukacyjno</li> </ul>	Organizacja następujących form doradztwa edukacyjno-zawodowego: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Spotkania z przedsiębiorcami, którzy osiągnęli sukces w branży dla</li> </ul>

	<p>zawodowego w ramach projektu: „Dobry Zawód – Lepszy Start”, „Pogłębiaj wiedzę, rozwijaj umiejętności, poznaj swój region”</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Dział Szkolny Ośrodek Kariery, którego zadaniem jest prezentacja oferty kształcenia na poziomie wyższym; biblioteka szkolna gromadzi i udostępnia materiały związane ze szkolnictwem wyższym; redagowana jest gazetka ścienna, która prezentuje oferty kształcenia na poziomie wyższym</li> <li>▪ Badania predyspozycji zawodowych dla uczniów klas maturalnych i przedmaturalnych</li> <li>▪ Organizacja „Tygodnia Kariery Zawodowej ” dla uczniów kl. IV Technikum i III Liceum, w ramach którego organizowane są spotkania z przedstawicielami szkół wyższych</li> <li>▪ Współpraca z Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej OHP we Włocławku</li> <li>▪ Organizacja staży i praktyk zawodowych u lokalnych przedsiębiorców</li> <li>▪ Spotkania z pracodawcami, których celem jest dostosowanie programów praktyk do potrzeb lokalnego rynku pracy</li> </ul>	<p>uczniów liceum i technikum</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Zajęcia z trenerami biznesu i przedsiębiorczości w liceum i technikum</li> <li>▪ Zajęcia z zakresu przedsiębiorczości w liceum i technikum</li> <li>▪ Zajęcia z doradztwa zawodowego pozwalające nabycie przez uczniów umiejętności sprawnego poruszania się po rynku pracy w liceum i technikum</li> <li>▪ Nawiązanie ścisłej współpracy z przedsiębiorcami w celu umożliwienia uczniom realizacji dodatkowych praktyk zawodowych w celu rozwijania umiejętności zawodowych</li> <li>▪ Staże zawodowe dla uczniów liceum i technikum</li> </ul>
Szkoły należące do Gminy Skrwilno	Szkoły nie korzystają z usług Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Szkoły realizowały staże zawodowe cieszące się dużym zainteresowaniem wśród młodych ludzi rozpoczynających swoją karierę zawodową.	Potrzeby w tym zakresie dotyczą zwłaszcza uczniów ostatnich klas gimnazjalnych. Uczniowie potrzebują wsparcia doradcy zawodowego, który pomógłby im właściwie podjąć decyzję wyboru dalszej drogi kształcenia.
Gimnazjum w Kowalkach	<p>W ramach doradztwa zawodowego Gimnazjum w Kowalkach:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Współpracuje z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Rypinie i Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej we Włocławku</li> <li>▪ Współpracuje z firmami Damix i Rejs</li> <li>▪ Organizuje wyjazdy dla uczniów do zakładów pracy na terenie Powiatu Rypińskiego</li> <li>▪ Współpracuje z dyrektorami szkół ponadgimnazjalnych,</li> <li>▪ Organizuje wyjazdy uczniów na Dni Otwarte w szkołach ponadgimnazjalnych na terenie powiatu rypińskiego</li> </ul>	<p>Organizacja następujących form doradztwa edukacyjno-zawodowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Spotkania z przedsiębiorcami,</li> <li>▪ Wyjazdy do zakładów pracy,</li> <li>▪ Rozmowy z wykwalifikowanym doradcą edukacyjno – zawodowym</li> </ul>
Szkoły należące do Gminy Wąpielsk	Zajęcia w zakresie doradztwa prowadzone są przez wychowawców klas w ramach godzin do dyspozycji wychowawcy.	Zatrudnienie wykwalifikowanego doradcy edukacyjno-zawodowego, przynajmniej na część etatu. Skierowanie nauczyciela na studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego, w celu uzyskania wymaganych kwalifikacji.
Szkoły należące do Gminy Brzuze	Obecnie takie doradztwo nie jest prowadzone.	Potrzeba wdrożenia systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego w gimnazjum.
Liceum Plastyczne	Szkoła prowadzi doradztwo edukacyjno – zawodowe w wymiarze 2 godzin tygodniowo.	Utrzymanie oferty.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin

**Tabela 9. Stan techniczny oraz potrzeby w zakresie odnowy infrastruktury instytucji kultury**

Jednostka terytorialna	Instytucja kultury	Stan techniczny infrastruktury kultury	Potrzeby w zakresie odnowy instytucji kultury	Imprezy i wydarzenia kulturalne w gminie
Brzuze	Gminna Biblioteka Publiczna w Ostrowitem	Zły stan budynku	Obiekt wymaga remontu w bardzo szerokim zakresie – przebudowa i remont pomieszczeń, zakup wyposażenia, termomodernizacja itp.	Najważniejsze cykliczne uroczystości i imprezy, to: dożynki Gminne; przegląd Zespołów Ludowych Ziemi Dobrzyńskiej (od 2007 roku Festiwal Kultury Dobrzyńskiej); lato z Gminą Brzuze; przegląd Teatrów Profilaktycznych; Maraton Trzeźwości; Rajd Trzynastu Jezior; marsze na orientację „Bezdroża Ugoskie”; Rowerowy Cross; zawody sportowe i wędkarskie; pikniki rodzinne. Ponadto organizowane są corocznie gminne uroczystości z okazji Święta Konstytucji 3 Maja, Narodowego Święta Niepodległości, Dnia Matki, Dnia Dziecka, wigilie. Do tradycji należy: konkurs palm Wielkanocnych, konkurs wiedzy o gminie Brzuze, konkurs wiedzy rolniczej, konkurs wiedzy przeciwpożarowej, konkurs na estetyczne zagospodarowanie zagród i ogrodów oraz współzawodnictwo sołectw w kilku konkurencjach. Przeprowadzany jest także gminny konkurs wiedzy ekologicznej. Świetlice wiejskie są miejscem częstych spotkań mieszkańców.
	Dom Kultury w Ostrowitem	Zły stan budynku	Obiekt wymaga remontu w bardzo szerokim zakresie – przebudowa i remont pomieszczeń, zakup wyposażenia, termomodernizacja itp.	
	Świetlice wiejskie	Dobry stan budynków	W większym lub mniejszym stopniu wymagają m.in. remontów, wyposażenia i termomodernizacji. Istnieje potrzeba budowy muzeum. Celem jest utworzenie instytucji powołanej do gromadzenia i opieki na obiektami mającymi wartość historyczną i kulturową, stanowiącymi obecnie Gminną Kolekcję Dóbr Kultury w Brzuzem. Zadanie zostało zapisane również w „Strategii rozwoju województwa kujawsko – pomorskiego do roku 2020” na wniosek wójta gminy Brzuze.	
Rogowo	Gminna Biblioteka Publiczna w Rogowie z filiami w Starym Kobrzyńcu, Pręczku i Sosnowie	Stan budynków jest bardzo dobry, obiekty te w okresie ostatnich kilku lat zostały kompletnie wyremontowane przy współudziale funduszy	Doposażenie	Biblioteki w Gminie Rogowo podejmują cenne inicjatywy kulturalne zmierzające do aktywizacji społeczności lokalnej. Realizowane działania powstają we współpracy ze szkołami, przedszkolami, towarzystwami i organizacjami społecznymi jak również z jednostkami samorządowymi. Organizowane są konkursy czytelnicze i plastyczne. Biblioteki wypełnią wolny czas



		unijnych		dzieciom w czasie ferii zimowych i w czasie wakacji. Biblioteki, poza swoją działalnością statutową, czynnie uczestniczą we wszystkich formach życia kulturalnego organizowanego na terenie Gminy Rogowo. Świetlice wiejskie są miejscem częstych spotkań mieszkańców. W remizach OSP organizowane są imprezy kulturalne, zabawy i festyny.
	Świetlice wiejskie	Wszystkie obiekty zostały poddane gruntownym remontom oraz zostały wyposażone w niezbędny sprzęt	Brak.	
	Remizy OSP	Zły stan budynków	Remontu i wyposażenia wymagają remizy w Borowie, Rogowie, Rogówku i Starym Kobrzyńcu	
Rypin (m.)	Rypiński Dom Kultury, Kino	Zły stan budynku	Wymiana okien i ocieplenie budynku, remont sali teatralno-kinowej, wymiana instalacji elektrycznej, wymiana kinotechnik, wymiana aranżacji akustycznej	Najważniejsze cykliczne uroczystości i imprezy, to: Dni Rypina, Rypińska Wiosna Teatralna, Pólmarton Rypiński, Targi Agra Rypin, Złot Pojazdów Zabytkowych, 11 Listopada Najlepsza Gęsina na św. Marcina, Skatessesion, Riff Master, Orszak Trzech Króli.
Rypin (w.)	Gminna Biblioteka w Kowalkach z filiami w Borzyminie i Sadłowie	Stan budynków dobry	Wyposażenie biblioteki gminnej i jej filii w nowoczesny sprzęt multimedialny oraz remont pomieszczeń	W remizach OSP i świetlicach wiejski organizowane są imprezy kulturalne, zabawy i festyny. Do najważniejszych imprez należą: dożynki gminne, jarmark wielkanocny, jarmark bożonarodzeniowy, organizowane przez KGW (stoly wielkanocne, stoly bożonarodzeniowe), organizowane pod patronatem wójta turnieje piłkarskie, imprezy środowiskowe w szkołach, festyny rodzinne.
	Świetlice wiejskie Remizy OSP		Rozbudowa i doposażenie	
Skrwilno	Gminna Bibliotek Publiczna z siedzibą w Urzędzie Gminy, posiadająca swoją filię w Okalewie	Zły stan techniczny budynków, Gminna Biblioteka na swój użytek ma 3 pomieszczenia. Budynek Urzędu Gminy ten nie był remontowany od lat 70. Podobna sytuacja jest z budynkiem, w którym znajduje się filia w Okalewie.	Kapitalny remont	Na terenie Gminy Skrwilno corocznie odbywa się szereg imprez sportowo – kulturowych, które cieszą się dużą popularnością wśród mieszkańców (Bieg Niepodległości, Turniej Solectw, Gminny Dzień Dziecka, Turniej Rodzin itp.). By imprezy nieplenerowe mogły być bardziej różnorodne i rozwijane na większą skalę, potrzebne jest pomieszczenie z przeznaczeniem na tego typu działalność. Gmina Skrwilno planuje adaptację budynku biurowego na Gminny Dom Kultury.
Wąpielsk	Biblioteka Gminna z dwoma filiami (biblioteka znajduje się w	Stan budynków jest zadowolający	Termomodernizacja	Imprezy kulturalne, zabawy i festyny. Najważniejsze imprezy na terenie Gminy, to festyn Rycerski w ruinach zamku w Radzikach

	Domu Kultury)			Dużych oraz Dożynki Gminne.
	Świetlice wiejskie	Wszystkie świetlice przeszły remont z dofinansowaniem środków unijnych. Jednak remonty te obejmowały jedynie docieplenie budynków	Wymiana ogrzewania	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin

**Tabela 10. Zestawienie dróg gminnych wymagających pilnych remontów**

Jednostka terytorialna	Zestawienie dróg, których zły stan stanowi problem społeczny bądź gospodarczy
Brzuze	Ostrowite – Łączonek, Ostrowite – Mościska, Ugoszcz – Dobre – Ostrowite, Somsioy – Radzynek, Żale - Kleszczyn, Studzianka – Kleszczyn, Kleszczyn – Male Pole, Kleszczyn – Piskorczyń, Trąbin – Radomin, Olendry – Piskorczyń, Okonin – Obory, Ugoszcz – Julianowo, Ugoszcz – Brzuze, Ugoszcz – Piórkowo, Brzuze – Ostrowite, Brzuze – Duszoty, Ostrowite – Giżynek
Rogowo	<p>Droga gminna nr 120506C Nadróż (Czereśnie) od km 0+000 do km 1+215 w miejscowości Nadróż; droga gminna nr 120521C Rogówko-Rumunki Likieckie od km 5+356 do km ok. 7+100 w miejscowości Rumunki Likieckie; droga gminna nr 120505C Charszewo-Ruda o długości ok. 3,0 km w miejscowościach Charszewo, Ruda; droga gminna nr 120510C Lasoty-Karbowizna o długości ok. 2,2 km; droga gminna nr 120537C Sosnowo-Szczerby od km 1+010 do km ok. 2+210; droga gminna nr 120540C Szczerby o długości ok. 2,0 km; droga gminna nr 120541C Rogówko – Rojewo od km 0+000 do km 0+820 oraz droga gminna nr 120516C Rogówko od km 0+000 do km 0+509; droga gminna nr 120502C Stary Kobrzyniec – Pinino; droga gminna nr 120503C Pinino – Rodzynek; droga gminna nr 120513C Nadróż – Huta; droga gminna nr 120517C Stary Kobrzyniec – Bógzapłać; droga gminna nr 120528C Pręczi – Dębiany; droga gminna nr 120533C Narty – Podlesie</p> <p>Wszystkie planowane budowy i przebudowy dróg gminnych mają na celu umożliwienie mieszkańcom dojazdu do miejscowości i stworzenie lepszych warunków dla rozwoju społecznego i bezpieczeństwa.</p> <p>Droga wojewódzka i drogi powiatowe zlokalizowane na terenie gminy Rogowo stanowią dojazd nie tylko do miejscowości, ale do zakładów pracy (np. Rypin, Lipno) i terenów rozwojowych. Stan tych dróg jest niezadowalający i w celu zapewnienia bezpieczeństwa np. dojazdu dzieci do szkoły wymagają one modernizacji lub przebudowy. Są to drogi o nr: 557 Rypin – Lipno (droga wojewódzka) oraz drogi powiatowe nr: 2211 Brzuze-Nadróż; 2212 Brzuze – Huta Chojno; 2130 Dulsk gr. powiatu – Kobrzyniec; 2214 Rypin – Pręczi; 2215 Dylewo – Rogowo; 2216 Nadróż – Pręczi; 2224 Czumsk – Urszulewo; 2225 Kobrzyniec – Rogowo – Sosnowo – granica województwa (Szczutowo); 2226 Rogowo – Skępe</p>
Rypin (m.)	ul. Bohaterów Czerwca 1956, Dojazdowa, Strażacka, Sportowa (drogi te stanowią dojazd do zakładów pracy); ul. Mławska (jedyne dojazd do miejscowości); ul. Bohaterów Czerwca 1956 (dojazd do terenów rozwojowych)
Rypin (w.)	<p>1) Starorypin Prywatny – Rypalki o długości 1500,0 m wraz z przebudową wiaduktu kolejowego (JNI 1/31000809); Starorypin Prywatny – Iwany – Starorypin Prywatny o długości 3000,00 m;</p> <p>Drogi te stanowią główne ciągi komunikacyjne do dużych zakładów pracy zlokalizowanych na terenie gminy Rypin: Gaspol SA, Biogazownia Rypin, oraz terenów inwestycyjnych zlokalizowanych na terenie miasta Rypin (CEDROB)</p> <p>2) Głowińsk – Głowińsk o długości 800,0 m</p> <p>Droga ta mogłaby się stać łącznikiem dróg wojewódzkich, pozwalającym zmniejszyć ciężki transport przez miasto Rypin.</p> <p>3) Droga w miejscowości Ławy o długości 500,0 m</p> <p>Droga ta stanowi jedyny dojazd do dużego zakładu pracy PLASTMET. Droga jest bardzo wąska (około 3 m), którą to odbywa się ruch pieszy i pojazdów (głównie ciężarowych).</p> <p>4) Rusinowo – Marianki o długości 3500,0 m</p> <p>Ze względu na duże skupisko mieszkańców i duży ruch pieszy wymagana jest poprawa bezpieczeństwa.</p> <p>5) Sadłowo – Kotowy o długości 2 500,0 m</p>

	Modernizacja drogi pozwoli na połączenie dwóch gmin: gminy Rypin i gminy Skrwilno. W miejscowości Skrwilno znajduje się duże, zmodernizowane ze środków PROW targowisko.
Skrwilno	<p>1) Przywitowo – Kotowy – droga ta stanowi główny dojazd mieszkańców tych terenów do drogi powiatowej i do większości miejsc pracy, szkół, terenów rozwojowych.</p> <p>2) Drogi Szczawno – droga stanowi najkrótszy dojazd do miejscowości Skrwilno, gdzie znajdują się większość instytucji (szkoła, przedszkole, poczta, Urząd Gminy, Kościół, cmentarz, sklepy itp.). Droga ta nie zapewnia bezpieczeństwa dzieci w drodze do szkoły.</p> <p>3) Droga Mościska – Rak – stanowi jedyny dojazd mieszkańców do większych miejscowości.</p> <p>4) Droga Skudzawy – Urszulewo – droga stanowi jedyny dojazd mieszkańców do miejscowości rozwojowych oraz miejscowości, gdzie znajduje się większość instytucji</p>
Wąpielsk	<p>Radziki Duże – Bielawki – Wąpielsk nr 120122C, Kielpiny – Wąpielsk nr 120118C, Wąpielsk nr 120144C, Wąpielsk – Półwiesk Duży – Półwiesk Mały nr 120142C, Ruszkowo – granica Gminy – Plebanka nr 120102C, Radziki Duże – Kierz Radzikowski nr 120137C, Rypienica – Lamkowizna – Radziki Duże nr 120132C, Łapinóż – Łapinówek nr 120130C, skrzyżowanie z drogą powiatową nr 2201C – Długie nr 120117, Jętek – Długie nr 120115C, Długie – jezioro Długie nr 120104C, Długie nr 120112C, Długie II – Kozłowiec – Długie II nr 12011C</p> <p>Drogi w większości stanowią jedyny dojazd do miejscowości. Modernizacja drogi Łapinóż – Łapinówek pozwoli połączyć gminę Wąpielsk z gminą Osiek oraz ułatwi dojazd do zakładów pracy w Brodnicy.</p>
<b>Powiat</b>	<p>1. Drogi stanowiące dojazd do zakładów pracy:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Droga Nr 1837 C Zdroje-Górzno-Starorypin (gm. Rypin)</li> <li>• Droga Nr 2118C Szafarnia-Wąpielsk-Rypin – odc. Wąpielsk-Półwiesk Mały (gm. Wąpielsk)</li> <li>• Droga Nr 2220 C Okalewo-Skrwilno – granica województwa – Dziki -Bór (gm. Skrwilno)</li> </ul> <p>2. Drogi stanowiące jedyny dojazd do miejscowości:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Droga Nr 2116C Wrocki-Pusta Dąbrówka-Radziki Duże (gm. Wąpielsk)</li> <li>• Droga Nr 2212 C Brzuze-Huta Chojno (gm. Brzuze)</li> <li>• Droga Nr 2225 C St. Kobrzyniec-Rogowo-Czumsk D.- Szczutowo (gm. Rogowo)</li> <li>• Droga Nr 2223C Zambrzyca-Czarnia Mała – odc. Czarnia Duża – Czarnia Mała (gm. Skrwilno)</li> </ul> <p>3. Drogi stanowiące dojazd do terenów rozwojowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Droga Nr 2217 C Godziszewy-Dylewo (gm. Rypin)</li> <li>• Droga Nr 2208 C Starorypin Rządowy-Rypin – w tym ul. Mleczarska (gmina Rypin, gmina miasta Rypin)</li> </ul> <p>4. Drogi, które nie zapewniają bezpieczeństwa m.in. w drodze do szkoły:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Droga Nr 2211 C Brzuze-Nadróż (gm. Rogowo, gm. Brzuze)</li> <li>• Droga Nr 1841 C Michalki-Sadłowo (gm. Rypin)</li> </ul>

**Tabela 11. Gospodarka wodno – ściekowa na terenie ORSG Powiatu Rypińskiego**

Jednostka terytorialna	Oczyszczalnie ścieków i przydomowe oczyszczalnie ścieków – stan techniczny, problemy i potrzeby	Obszary, na których budowa kanalizacji jest technicznie lub ekonomicznie niezasadna	Potrzeby w zakresie budowy sieci wodno – kanalizacyjnej i przydomowych oczyszczalni ścieków	Ujęcia wody i stacje uzdatniania wody – stan techniczny, problemy i potrzeby
Brzuze	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Oczyszczalnia ścieków w Ostrowitem stanowiąca własność Krajowej Spółki Cukrowej w Toruniu,</li> <li>▪ Gminna oczyszczalnia ścieków w Ugoszczu (obsługująca tamtejsze bloki mieszkalne i kanalizację sanitarną z przyłączami we wsiach Ugoszcz, Brzuze i Ostrowite).</li> </ul> <p>Konieczność modernizacji istniejącej oczyszczalni ścieków lub budowy nowej oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.</p> <p>Na terenie gminy działają 33 przydomowe oczyszczalnie ścieków.</p>	<p>We wszystkich 18 miejscowościach na terenie gminy znajdują się obszary, na których budowa kanalizacji jest technicznie lub ekonomicznie niezasadna.</p>	<p>Zachodzi konieczność między innymi modernizacji sieci wodociągowej, systematycznej wymiany hydrantów oraz budowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ wodociągu Mościska-Przyrowa</li> <li>▪ wodociągu Ostrowite-Łączonek</li> <li>▪ wodociągu Trąbin (ok. 1 km)</li> <li>▪ wodociągu Ostrowite-Ostrowite,</li> <li>▪ wodociągu Radzynek</li> </ul> <p>Na terenie Gminy skanalizowano częściowo wsie Ostrowite, Brzuze, Ugoszcz. Zachodzi potrzeba dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej wraz z niezbędnymi przyłączami i przepompowniami, remont istniejącej oczyszczalni ścieków lub budowa nowej oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.</p>	<p>Ujęcia wody:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Ostrowite – ujęcie wody podziemnej</li> <li>▪ Trąbin – ujęcie wody podziemnej</li> <li>▪ Ugoszcz – ujęcie wody podziemnej odbywa się z dwóch studni</li> </ul> <p>Stacje uzdatniania wody :</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ SUW Ostrowite (Ostrowite, Lisiaki, Mościska, Duszoty, Brzuze – część. Szacunkowa liczba ludności zaopatrywanej w wodę: - 1.490 osób)</li> <li>▪ SUW Trąbin (Trąbin Wieś, Trąbin Rumunki, Gulbiny, Marianowo, Łączonek, Dobre. Szacunkowa liczba ludności zaopatrywanej w wodę: - 1.020 osób)</li> <li>▪ SUW Ugoszcz (Brzuze, Giżynek, Kleszczyn, Piskorzyn, Przyrowa, Radzynek, Somsioy, Okonin, Ugoszcz, Żale, Julianowo, Krystianowo, Malituny, Paproty, Przeszkoda, Bąkowizna- część (gmina Rogowo). Szacunkowa liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 2.650 osób).</li> </ul> <p>Konieczna jest budowa nowych ujęć wody.</p>
Rogowo	<p>Ścieki komunalne z Gminy Rogowo odprowadzane są do miejskiej, mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków w Rypinie.</p> <p>Na terenie Gminy działa niewiele przydomowych oczyszczalni ścieków,</p>	<p>Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków przewidywana jest dla posesji znacznie oddalonych od planowanych kolektorów ściekowych oraz ze względu na ukształtowanie terenu gdzie odprowadzenie ścieków byłoby</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Potrzeba wybudowania trzeciego ciągu kanalizacyjnego tj. Nadróż – Stary Kobrzyniec, co pozwoli na budowę połączeń rurociągów z poszczególnych miejscowości z terenu gminy tj. do wspomnianego</li> </ul>	<p>Ujęcia wody znajdują się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Rogowie – dwie studnie głębinowe wraz ze stacją uzdatniania</li> <li>▪ Nadrózu – dwie studnie głębinowe wraz ze stacją uzdatniania</li> <li>▪ Sosnowie – dwie studnie głębinowe</li> </ul>

	<p>jednakże zakładany jest wzrost zainteresowania tym tematem z uwagi na to, że główne ciągi kanalizacji niedługo zostaną zakończone.</p>	<p>niemożliwe. W każdej miejscowości występują posesje znacznie oddalone od planowanych do budowy kolektorów ściekowych oraz położone w terenie, z których utrudnione byłoby doprowadzenie ścieków do kolektora.</p>	<p>ciągu oraz dwóch wcześniej wybudowanych: Rogowo – Pręczki i Sosnowo – Pręczki.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Systemy zaopatrzenia w wodę posiada większość miejscowości Gminy Rogowo. Na jej terenie istnieją jednak pojedyncze tereny poza zasięgiem obsługi sieci wodociągowej, co determinuje konieczność dalszej rozbudowy sieci. Dotyczy to rejonów, charakteryzujących się rozproszoną zabudową mieszkaniową, głównie na obrzeżach administracyjnych Gminy. W związku z powyższym niezbędna jest rozbudowa systemu wodociągowego</li> <li>▪ Istnieje potrzeba wykonania remontów, renowacji i wymiany starych sieci wodociągowych, przede wszystkim pochodzących z lat siedemdziesiątych i początku osiemdziesiątych</li> </ul>	<p>Istniejące źródła wody zaspakają w pełni potrzeby mieszkańców, a także są w stanie pokryć przyszłe potrzeby wynikające z funkcji gospodarczych a także mieszkalnictwa na terenie Gminy Rogowo.</p> <p>Stan techniczny stacji uzdatniania wody w Rogowie i Nadrożu nie wymaga szczególnych zabiegów modernizacyjnych, a jedynie bieżących remontów, napraw i konserwacji, natomiast przy stacji uzdatniania wody w Sosnowie istnieje potrzeba wybudowania zbiornika wyrównawczego, w celu umożliwienia włączenia do pracy systemu dwustopniowego pompowania wody. Ponadto istnieje potrzeba wykonania odwiertów i budowy studni głębinowych przy ujęciach wody w Rogowie i Sosnowie.</p>
Rypin (m.)	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Domowe oczyszczalnie ścieków funkcjonują na ulicach gdzie nie występują większe skupiska mieszkańców. Obecnie zarejestrowanych jest 21 domowych oczyszczalni. Stan przydomowych oczyszczalni ścieków jest bardzo dobry.</li> <li>▪ Ścieki komunalne z Rypina odprowadzane są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków, zmodernizowanej w roku 2013.</li> </ul>	<p>Rozbudowa sieci kanalizacyjnej następuje w pierwszej kolejności na obszarach o większych skupiskach mieszkańców, gdzie rozbudowa ta jest uzasadniona i opłacalna ekonomicznie. Przydomowe oczyszczalnie ścieków występują na ulicach gdzie rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona i nie opłacalna ekonomicznie.</p>	<p>Budowa kanalizacji sanitarnej: ul. Mleczarska, Brzozowa w kierunku Toruńskiej, Piłsudskiego, lewa strona, Spokojna w kierunku Łącznej, Cicha-Dojazdowa, Sadowa Lisiny.</p>	<p>Miasto Rypin zaopatrywane jest z ujęć i stacji uzdatniania zlokalizowanych przy ulicach Bielawki i Wodnej. Dostarczana woda jest znakomitej jakości ma wysokie walory spożywcze i spełnia wszelkie wymogi stawiane wodzie do picia. Istniejące źródła wody zaspakają w pełni potrzeby mieszkańców, a także są w stanie pokryć przyszłe potrzeby wynikające z funkcji gospodarczych, a także mieszkalnictwa na terenie Miasta Rypin.</p>
Rypin (w.)	<p>Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna komunalna oczyszczalnia ścieków. Istnieje natomiast ponad 1020 oczyszczalni przyzagrodowych. Ich stan techniczny jest dobry. Wszystkie ścieki</p>	<p>Ekonomicznie nieuzasadniona jest budowa sieci kanalizacyjnej na terenach rozproszonych, czyli praktycznie we wszystkich miejscowościach ale na terenach rozproszonych w gminie Rypin,</p>	<p>W miejscowościach Kowalki, Borzymin zachodzi konieczność modernizacji sieci wodociągowej (azbestowo – cementowej). Kanalizacja na terenie byłego</p>	<p>Na terenie gminy znajdują się cztery stacje uzdatniania wody wraz z ujęciami:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ SUW Borzymin obsługująca miejscowości: Balin, Borzymin, Cetki, Czyżewo, Głowińsk, Ławy,</li> </ul>

	<p>odprowadzane są do miejskiej oczyszczalni ścieków w Rypinie.</p>	<p>gmina posiada system kanalizacji natomiast na terenach zwartych. Trzeba wziąć pod uwagę, że miejscowości na terenie gminy są rozległe, dlatego też część danej miejscowości gdzie jest zabudowa zwarta posiada kanalizację (np. Kowalki, Sikory, Marianki, Ławy, Balin, Głowińsk, Rusinowo, Starorypin Prywatny) ale również w tych samych miejscowościach występuje zabudowa rozproszona i tam bardziej ekonomiczna jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Gmina posiada obecnie sporządzoną dokumentację projektową na budowę sieci kanalizacyjnej w miejscowości Sadłowo z włączeniem do kanalizacji w m. Starorypin Prywatny. Pozostałe miejscowości nie wymienione są miejscowościami rozproszonymi i tam bardziej uzasadnione wydaje się budowa przydomowych oczyszczalni ścieków lub małych oczyszczalni wspólnych, aczkolwiek nie można wykluczyć podłączenia zwartych terenów do kanalizacji.</p>	<p>Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Balinie, ze względu na stan techniczny, wymaga modernizacji. Ciągły rozwój firmy Agmet w Mariankach powoduje zwiększenie jego zdolności produkcyjnych a co za tym idzie, zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków przemysłowych do gminnej sieci kanalizacyjnej. W związku z powyższym zachodzi potrzeba modernizacji zbiorczych przepompowni ścieków w miejscowościach Marianki i Rusinowo.</p> <p>Gmina Rypin planuje budowę gminnej sieci kanalizacyjnej w miejscowości Sadłowo (zwarta zabudowa) z włączeniem do istniejącej sieci kanalizacyjnej w miejscowości Starorypin Prywatny. Zachodzi również potrzeba wyposażenia w sieć kanalizacyjną terenów inwestycyjnych gminy Rypin.</p>	<p>Rakowo, Rusinowo;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ SUW Sadłowo obsługująca miejscowości: Jasin, Kwiatkowo, Linne, Nowe Sadłowo, Sadłowo, Sadłowo Rumunki, Stępowo;</li> <li>▪ SUW Starorypin Prywatny obsługująca miejscowości: Godziszewy, Iwany, Marianki, Podole, Rypalki Prywatne, Starorypin Prywatny, Starorypin Rządowy, Stawiska, Rusinowo;</li> <li>▪ SUW Kowalki obsługująca miejscowości: Dębiany, Dylewo, Głowińsk, Kowalki, Puszcza Miejska, Puszcza Rządowa, Sikory, Zakrocz, Rypin.</li> </ul> <p>Ze względu na coraz mniejsze możliwości wydobywcze ujęć, konieczna jest budowa nowych studni głębinowych oraz w szczególności w miejscowości Sadłowo poszukiwania nowych wód podziemnych.</p> <p>W przyszłości, w miarę rozbudowy sieci wodociągowej, jak również w związku z coraz to większą liczbą odbiorów, celowym wydaje się budowa nowej hydroforni, która wspomogłaby hydrofornię w Kowalkach i tłoczyłaby wodę w kierunku południowo – wschodnim gminy.</p> <p>Przy stacjach uzdatniania w Borzyminie oraz Sadłowie wymagany jest remont zbiornika retencyjnego wody pitnej.</p>
--	---	---	---	---

Skrwilno	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Gmina Skrwilno obsługiwana jest przez oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w miejscowości Skrwilno. Oczyszczalnia ścieków w Skrwilnie wymaga modernizacji poprzez m.in. zmianę systemu napowietrzania i mieszania ścieków w zbiornikach SBR, zamknięcie obiegu wody przeznaczonej do płukania prasy odwadniającej osad – ograniczenie zużycia wody pitnej ze zmniejszeniem ilości odprowadzanych ścieków, zmiany systemu ogrzewania budynków oczyszczalni z elektrycznego na alternatywny – ograniczenie zużycia energii elektrycznej, utrzymania temperatury niezbędnej do obsługi sprzętu, wymiany oświetlenia zewnętrznego na terenie oczyszczalni ścieków na solarne.</li> <li>▪ Wybudowanych zostało 173 przydomowych oczyszczalni. Ich stan jest dobry.</li> </ul>	Bezzasadna jest budowa kanalizacji w miejscowościach z zabudową rozproszoną tj. w miejscowościach: Budziska, Otocznia, Skudzawy, Szczawno, Szucie, Wólka, Baba, Klepczarnia, Niemcowizna, Toki, Kotowy. W miejscowościach z zabudową mieszaną racjonalna jest budowa kanalizacji kontenerowych skupiających w swoim okręgu kilka domostw.	Gmina Skrwilno wymaga rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w rejonach rozwijającej się zabudowy na terenie miejscowości Skrwilno. Istnieje zapotrzebowanie na oczyszczalnie kontenerowe dla miejscowości z zabudową zwartą.	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Stacja uzdatniania wody w Okalewie wymaga wymiany układu technologicznego wraz z budową studni głębinowej.</li> <li>▪ Stacja uzdatniania wody w Skrwilnie wymaga budowy zbiornika retencyjnego (p.poż).</li> </ul>
Wąpielsk	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Na terenie gminy Wąpielsk działają 232 przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ich stan jest dobry.</li> <li>▪ Oczyszczalnia ścieków biologiczna – lokalizacja Wąpielsk, obsługuje miejscowości Ruskowo, Wąpielsk, Radziki Duże.</li> </ul> <p>Gminna oczyszczalnia na dzień dzisiejszy nie wymaga modernizacji.</p>	W miejscowościach o rozproszonej zabudowie (Bielawki, Kierz Półwieski, Lamkowizna, Łapinóż – Rumunki, Łapinówek, Półwiesk Duży, Półwiesk Mały, Radziki Małe, Tomkowo, Wąpielsk I, Wąpielsk II, Radziki Duże, Kupno, Długie I, Długie II, Kielpiny, Ruskowo) uzasadnione byłoby budowanie oczyszczalni przydomowych, ponieważ budowa sieci kanalizacyjnej wraz z przepompowniami byłoby ekonomicznie nieuzasadnione.	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Należałoby wybudować około 600 szt. oczyszczalni przydomowych.</li> <li>▪ Pilna potrzeba modernizacji sieci wodociągowej, kanalizacyjnej w miejscowości Ruskowo.</li> <li>▪ Sieć wodociągowa wymaga modernizacji i wymiany zasuw, hydrantów oraz około 500 metrów przewodów azbestowych. Uaktualnienia oraz odtworzenie map sieci wodnokanalizacyjnej wraz z przyłączami, zasuwami, studzienkami i naniesienie ich na ogólnie dostępne nośniki danych.</li> </ul>	Półwiesk Mały – stacja uzdatniania wody. Potrzeba remontu budynku stacji uzdatniania (wymiana okien, drzwi, naprawa dachu), wymiana instalacji wewnętrznej ujęcia wody wraz ze zbiornikami hydroforowymi, utwardzenie placu wokół budynku oraz zbiorników wyrównujących. Remont i konserwacja zbiorników wyrównujących wraz z instalacją elektryczną, remont studni głębinowych oraz wymiana pomp głębinowych. Modernizacja rozdzielni elektrycznej ujęcia wody oraz instalacji elektrycznej doprowadzającej prąd do pomp głębinowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin



**Tabela 12. Budynki użyteczności publicznej na terenie ORSG Powiatu Rypińskiego**

Jednostka terytorialna	Najważniejsze obiekty użyteczności publicznej poddane modernizacji energetycznej	Najważniejsze obiekty użyteczności publicznej wymagające modernizacji energetycznej	Wykorzystanie OZE
Brzuze	Budynki szkolne oraz budynki towarzyszące w miejscowościach Ostrowite, Ugoszcz, Trąbin i Radzynek, Budynek Urzędu Gminy w Brzuzem, Budynki świetlic wiejskich w miejscowościach: Brzuze, Radzynek, Piskorzyn, Trąbin Rumunki, Ugoszcz, Okonin, Giżynek, Somsioy, Marianowo, Trąbin, Żale, Gulbiny, Kleszczyn, Łączonek, Dobre, Budynek OSP w miejscowości Żale, Budynek Domu Kultury w Ostrowitem	Ok. 90% obiektów użyteczności publicznej wymaga w większym lub mniejszym stopniu modernizacji energetycznej, przede wszystkim wymiany źródeł ciepła	Brak
Rogowo	Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Rogowie, Szkoła Podstawowa w Sosnowie, Biblioteki w Rogowie, Sosnowie, Pręczkach i Starym Kobrzyńcu, Świetlice w miejscowościach Rojewo, Świeżawy, Pręczi, Lasoty, Sosnowo, Czumsk Mały, Czumsk Duży, Stary Kobrzyńiec, Ruda	Ok. 25% obiektów użyteczności publicznej wymaga przeprowadzenia modernizacji energetycznej. Najważniejsze z nich to: Budynki Szkół Podstawowych w Nowym Kobrzyńcu i Nadrożu, Budynki Remiz OSP w Borowie, Rogowie, Rogówku i Starym Kobrzyńcu, ponadto w ok. 90% obiektów użyteczności publicznej istnieje także potrzeba ograniczenia kosztów energii elektrycznej poprzez zamontowanie OZE, dotyczy to również oświetlenia ulicznego, ścieżek rowerowych/ciągów pieszo – rowerowych	Brak
Rypin (m.)	Rypiński Dom Kultury - termomodernizacja, Szkoła Podstawowa Nr 3- termomodernizacja, Szkoła Podstawowa Nr 1- termomodernizacja, Zespół Szkół Miejskich- wymiana okien, Muzeum- termomodernizacja, Biblioteka- termomodernizacja, Przedszkola Miejskie nr 1, 2 i 3 - termomodernizacja	Ok. 40% obiektów użyteczności publicznej wymaga przeprowadzenia modernizacji energetycznej. Najważniejsze z nich to: Szkoły Podstawowe nr 1, i 3 (wymiana źródeł ciepła), Zespół Szkół Miejskich - termomodernizacja wymiana źródeł ciepła, Urząd Miejski – termomodernizacja, Przedszkola Miejskie nr 1, 2 i 3 wymiana źródeł ciepła	Brak
Rypin (w.)	Najważniejsze obiekty poddane modernizacji to szkoły: SP Borzymin, SP Sadlowo, SP Stepowo, SP Starorypin Rządowy, Gimnazjum Kowalki, SP Zakrocz	Pałac w Sadlowie, pozostałe obiekty użyteczności publicznej na terenie gminy zostały poddane termomodernizacji, 15% budynków wymaga wymiany źródeł ciepła (m. in. świetlice wiejskie w Mariankach i Głowińsku oraz SP w Borzyminie), istnieje także potrzeba ograniczenia kosztów energii elektrycznej poprzez zamontowanie OZE na budynkach szkół i budynku urzędu gminy	Na budynkach szkół w Kowalkach (5 szt.), Sadlowie (3 szt.), Starorypinie Rządowym (8 szt.) znajdują się instalacje solarne do ogrzewania ciepłej wody użytkowej.
Skrwilno	Częściowo budynek Urzędu Gminy w Skrwilnie, Budynki świetlic wiejskich w Urszulewie, Czarni Małej i Rudzie, Budynki Szkoły Podstawowej w Skudzawach oraz Gimnazjum w Skrwilnie	Ok. 25% obiektów użyteczności publicznej wymaga przeprowadzenia modernizacji energetycznej. Najważniejsze z nich to: Gminne Przedszkole w Skrwilnie, Urząd Gminy w Skrwilnie, Szkoła Podstawowa w Skrwilnie, pałac w Okalewie, świetlica wiejska w Szustku, świetlica wiejska w Skudzawach, część Szkoły Podstawowej w Skudzawach. Dokonując prac remontowych zakłada się wykorzystanie energii słonecznej poprzez montaż paneli solarowych i paneli fotowoltaicznych	Brak

Wąpielsk	Świetlica wiejska w Radzikach Dużych – wykonano termomodernizację ścian i dachu całego budynku	Właściwie 100% budynków użyteczności publicznej na terenie gminy wymaga modernizacji energetycznej. Najważniejsze z nich to: Szkoły Podstawowe w Półwiesku Małym, Wąpielsku, Długiem, Radzikach Dużych, Gimnazjum w Radzikach Dużych, Urząd Gminy w Wąpielsku, świetlice wiejskie w Półwiesku Małym, Kiełpinach, Wąpielsku, Radzikach Dużych, remizy w Wąpielsku, Długiem i Półwiesku Małym, budynek GOPS, budynek komunalny w Wąpielsku	Brak
Powiat	Budynek Starostwa Powiatowego – wykonano termomodernizację, Budynek główny Zespołu Szkół nr 2 w Rypinie, Budynek biurowy Zarządu Dróg Powiatowych, Budynek Domu Dziecka, Budynek Domu Pomocy Społecznej w Ugoszczu, Budynek Zespołu Szkół nr 1	Zespół Szkół nr 2 w Rypinie – szatnia i sala gimnastyczna, budynek internatu z łącznikiem, kuchnią i stołówką, Zespół Szkół nr 4 w Nadrożu, Zespół Szkół nr 3 w Rypinie, Budynek magazynowy Zarządu Dróg Powiatowych, jeden budynek Powiatowego Urzędu Pracy	Kolektory słoneczne służące do podgrzania wody użytkowej. Kolektory są zamontowane na Zespole Szkół Nr 2, Zespole Szkół nr 4 oraz na budynku Domu Dziecka. Na każdym z w/w obiektów zamontowany jest 1 zestaw kolektorów słonecznych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin

**Tabela 13. Stan zabudowy wielorodzinnej na ORSG Powiatu Rypińskiego**

	Budynki wielorodzinne wymagające modernizacji energetycznej wraz z ich lokalizacją	% udział ludności zamieszkującej zabudowę wielorodzinną	Wykorzystanie OZE
Brzuze	Ostrowite (11 bloków jednorodzinnych, 3 domy wielorodzinne), Ugoszcz (6 bloków, 3 domy wielorodzinne), Gulbiny (1), Dobre (1), Brzuze (1), Trąbin (2 budynki wielorodzinne)	21,5%	Brak.
Rogowo	3 budynki w Rogowie, 1 budynek w Czumsku Dużym, 8 budynków w Nadrożu, 1 budynek w Pręczkach, 9 budynków w Sosnowie, 1 budynek w Starym Kobrzyńcu, 1 budynek w Rumunkach Likieckich	13,2%	Brak
Rypin (m.)	Na terenie miasta znajdują się 192 budynki wielorodzinne, z których 70% wymaga modernizacji energetycznej	56,8%	Brak
Rypin (w.)	Gminny budynek socjalny w Puszczy Miejskiej, budynki wielorodzinne w miejscowościach: Balin, Starorypin Prywatny, Rusinowo	do 1%	Brak
Skrwilno	5 budynków w Skrwilnie	4,4%	Brak
Wąpielsk	Blok 18 rodzinny zamieszkiwany przez 54 osoby – Wąpielsk 138A, blok 4 rodzinny zamieszkiwany przez 13 osób – Wąpielsk 98	1,7%	Brak

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów i informacji z urzędów gmin

**Tabela 14. Plan finansowy realizacji projektów EFRR z listy podstawowej**

L.p.	Nazwa projektu	Koszt całkowity	Źródła finansowania	Wydatki planowane w latach					
				2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Poprawa efektywności energetycznej Zespołu Szkół Miejskich w Rypinie	2 439 869,81	994 734,92 EFRR 1 572 811,19 środki własne	23 985,00	8 364,00	2 407 520,81	-	-	-
2.	Poprawa efektywności energetycznej budynku pałacu w Sadłowie	1 463 157,60	848 219,99 EFRR 614 937,61 środki własne	-	-	1 463 157,60	-	-	-
3.	Poprawa efektywności energetycznej budynku Urzędu Gminy Rypin	908 817,40	574 780,01 EFRR 334 037,39 środki własne	-	-	-	908 817,40	-	-
4.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Gminie Skrwilno poprzez termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej w Skrwilnie oraz budynku Urzędu Gminy w Skrwilnie	3 208 729,19	1 854 436,95 EFRR 1 071 094,42 środki własne	61 700,00	-	1 709 171,40	1 437 857,79	-	-
5.	Termomodernizacja budynków których właścicielem jest gmina Wąpielsk w gminie Wąpielsk: - Termomodernizacja Budynku Szkoły Podstawowej w Długiem, - Termomodernizacja Budynku Szkoły Podstawowej w Radzikach Dużych.	881 932,73	705 546,18 EFRR 176 386,55 środki własne	-	-	881 932,73	-	-	-
6.	Zwiększenie efektywności energetycznej Gminnego Przedszkola w Skrwilnie	888 420,64	399 257,43 ERFF 489 163,21	-	38 500,00	849 920,64	-	-	-

			środki własne						
7.	Budowa ścieżki pieszo - rowerowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 560 Brodnica – Rypin – Sierpc od km 18+958 do km 21+875	1 176 470,59	380 000 EFRR 796 470,59 środki własne	-	-	-	1 176 470,59	-	-
8.	Modernizacja oświetlenia ulicznego poprzez wymianę starych lamp ulicznych na nowoczesne energooszczędne lampy w systemie LED w gminie Wąpielsk.	117 647,06	100 000,00 EFRR 17 647,06 środki własne	-	-	-	117 647,06	-	-
9.	Rypiński Dom Kultury	4 760 616,40	2 000 000 EFRR 2 760 616,40 środki własne	-	-	4 760 616,40	-	-	-
10.	Rewitalizacja Miasta Rypin	3 413 844,00	2 968 560,00 EFRR 445 284,00 środki własne	-	-	1 706 922,00	1 706 922,00	-	-
11.	Adaptacja części pomieszczeń Szkoły Podstawowej Nr 1 w Rypinie na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego	399 000,00	339 150,00 EFRR 59 850,00 środki własne	-	399 000,00	-	-	-	-
12.	Adaptacja, rozbudowa i wyposażenie obiektów oraz pomieszczeń na potrzeby świadczenia usług edukacji przedszkolnej w celu tworzenia nowych miejsc w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych	529 411,76	450 000,00 EFRR 79 411,76 środki własne	-	30 000,00	499 411,76	-	-	-
13.	Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku mieszkalnego ze zmianą sposobu użytkowania na budynek przedszkola	1 600 000,00	1 360 000,00 EFRR 240 000,00 środki własne	-	200 000,00	-	1 400 000,00	-	-

	gminnego w Rogowie.								
14.	Zakup wyposażenia dla potrzeb kształcenia zawodowego.	3 682 440,01	3 130 074,00 ERFF 552 366,01 środki własne	-	-	2182440,01	1 500 000,00	-	-
15.	Budowa hali warsztatowej przy ZS Nr 4 w Nadrożu.	1 500 000,00	869 926,00 EFRR 630 074,00 środki własne	-	-	-	1 500 000,00		
16.	Termomodernizacja budynków których właścicielem jest gmina Wąpielsk w gminie Wąpielsk – II etap: - Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Półwiesku Małym wraz z montażem instalacji C. O. oraz przebudowa i zmiana sposobu użytkowania części pomieszczeń budynku gospodarczego na kotłownię C. O. i skład opału, a także budowa ciepłociągu i przyłączy wod. – kan. do budynku kotłowni wraz z budową zbiornika wybieralnego., - Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Wąpielsku. - Przebudowa, rozbudowa i termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej i strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Wąpielsku wraz niezbędną przebudową infrastruktury technicznej. - Termomodernizacja Budynku Szkoły Podstawowej w Wąpielsku	3 435 820,11	1 771 205,48 EFRR 1 664 614,60 środki własne	-	-	1 435 820,11	2 000 000,00		

	wraz ze zmianą konstrukcji i pokrycia dachu, - Termomodernizacja, przebudowa i rozbudowa Budynku Świetlicy Wiejskiej w Półwiesku Małym oraz zmiana sposobu użytkowania lokalu mieszkalnego na pomieszczenia świetlicy, a także budowa zbiornika wybieralnego.								
17.	Poprawa dostępności do kultury	1 623 529,41	620 000,00 EFRR 1 003 529,41 środki własne	-	-	-	1 623 529,41		

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych*

Tabela 15. Plan finansowy realizacji projektów EFS z listy podstawowej

L.p.	Nazwa projektu	Koszt całkowity	Źródła finansowania	Wydatki planowane w latach					
				2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Szansa na lepsze jutro	2 300 000,00	1 955 000,00 EFS 345 000,00 środki własne	-	800 000,00	700 000,00	800 000,00	-	-
2.	„Nie ma jak w domu”	1 572 000,00	1 414 800,00 EFS 157 200,00 środki własne	-	524 000,00	524 000,00	524 000,00	-	-
3.	„Szkoła Jutra”	3 510 923,53	2 984 285,00 EFS 175 546,18 środki własne 351 092,35 wkład krajowy	-	1 170 307,84	1 170 307,84	1 170 307,85	-	-
4.	SOS – tu przedszkole jest – II edycja	480 000,00	408 000,00 EFS 72 000,00 środki własne	-	80 000,00	400 000,00	-	-	-
5.	Dobry zawód – Lepsza przyszłość	1 999 056,00	1 799 150,40 EFS 99 952,80 środki własne	-	500 000,00	900 000,00	952 941,18	-	-
6.	Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług świadczonych w OWP Gminy Skrwilno	150 000,00	127 500,00 EFS 22 500,00 środki własne	-	-	-	150 000,00	-	-
7.	Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług świadczonych w OWP Gminy Rogowo	150 000,00	127 500,00 EFS 22 500,00 środki własne	-	-	30 000,00	48 000,00	72 000,00	-
8.	Wsparcie placówek wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Brzuze	100 000,00	85 000,00 EFS 15 000,00 środki własne	-	-	-	100 000,00	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych